

100 let
požární služby z povolání
1892 - 1992

PLZEŇ

SBOR POŽÁRNÍ OCHRANY

- městský útvar -
- městská správa -

100 let
požární služby z povolání
1892 - 1992

PLZEŇ
SBOR POŽÁRNÍ OCHRANY
- městský útvar -
- městská správa -

1. Dávná historie - vznik města Plzně

První písemná zmínka o Plzni je z 10. století. Saský kronikář Dětmar zaznamenal, že v r. 976 byla bitva pod hradem Plzní, kde české vojsko porazilo oddíl vojska bavorského, které pronásledovalo sesazeného bavorského vévodu Jindřicha.

V té době stál na vrchu Hůrka, asi 10 km jihovýchodně od dnešní Plzně u řeky Úslavy (tehdy Bradavy), knížecí hrad Plzeň. Tento hrad a další budovy byly ovšem dřevěné. Zděná byla pravděpodobně pouze rotunda sv. Petra v románském slohu z 10. století a kostel sv. Vavřince z pozdější doby. Rotunda sv. Petra, jako jedna z nejstarších památek v kraji, je udržována dodnes. Ostatní stavby zmizely. Jsou však udržovány jejich základy v okolí rotundy. Hrad měl opevnění.

Pod hradem Plzní vyrostla velmi důležitá osada. Vedla tudy obchodní cesta, v osadě se usazovali řemeslníci a obchodníci, konaly se trhy. Přesto tato osada neměla charakter města, protože neměla žádných zvláštních práv a svobod, nebyla ani chráněna hradbami.

Ve 13. století zanikalo staré hradecké zřízení, čímž význam hradu Plzeň poklesl. Panovníci, aby upevnili svou moc proti šlechtě, zakládali města s mnohými výsadami.

Poloha osady pod hradem Plzeň však nebyla vhodná pro rozšíření, a tak v roce 1295 bylo králem Václavem II. založeno nové město Nový Plzeň (dobový název), kam se mnozí řemeslníci a obchodníci ze Starého Plzně přestěhovali.

V blízkosti nově zakládaného města bylo již několik vesnic, např. Doudlevec, Malice, Skvrňany, Bolevec a další. Starý Plzeň dostal později název Starý Plzenec.

Město Nový Plzeň - dnes (ta) Plzeň - vzniklo v tzv. Plzeňské kotlině, kde se slévají 4 řeky. Úhlava, Radbuza, Úslava a Mže. Všechny tyto řeky odvádí z Plzně Mže, která za Plzní mění svůj název na Berounku.

K historii města patří ještě dva objekty z regionu bývalé Staré Plzně. Prvním je hrad Radyně, založený Karlem IV., jako jeden z dalších v systému strážních hradů. Postaven byl v letech 1356-1361. Dnes jeho typická zřícenina na poměrně vysokém, táhlém, zalesněném kopci tvoří dominantu a kulisu na mnohých fotografiích města.

Druhým objektem, který velmi významně zasáhl do rozvoje Plzně, byly Waldsteinské železářny v Sedlci, kde se na počátku 19. století z nedalekého kopce Kocand dobývala železná ruda. V roce 1859 byl založen pobočný závod Sedleckých železáren hraběte Waldsteina ve městě Plzni. Po deseti letech byl prodán inženýru Emilu Škodovi, čímž byl dán základ ke vzniku dnešní mamutí továrny a světově známé firmy "Škoda".

V té době zaznamenává Plzeň velký rozvoj industrializace. V Plzni byla sirkárna, 2 keramické továrny, 5 parních mlýnů, 3 koželuzny, 2 papírny, 2 lihovary, 2 drátovny a hřebíkárny, zvonář Perner vyráběl i požární stříkačky. Z dalších podniků byl velmi významný Měšťanský pivovar. Byl založen v roce 1842, ačkoliv se pivo vařilo v Plzni už od počátku 14. století v tzv. právovárečných domech plzeňských měšťanů. V roce 1838 měla Plzeň 8 629 obyvatel.

Plzeň, ať už středověká, nebo Plzeň nového věku, si musela prodělat svá utrpení už za válek husitských, za války třicetileté i za obou válek světových.

Plzeň prodělala mnoho změn v politické i hospodářské oblasti. Zde se narodilo, žilo a zemřelo mnoho významných osobností politického i kulturního života země. V Plzni je i mnoho historických a kulturních památek.

Dlužno připomenout zvláštnost plzeňského náměstí Republiky, kde stojí chrám sv. Bartoloměje ze 14. a 15. století, jehož jediná věž je nejvyšší kostelní věží v republice. Měří dnes asi 102,5 m (původně měly být dvě, na dvě bylo založeno). Věž ve své historii několikrát hořela. Naposledy dne 6. května 1945, kdy byla zapálena střelbou při českém Květnovém povstání.

Jen tolik - velmi krátce - z historie města Plzně.

2. Před založením útvaru

Ze záznamu pamětní knihy královského a císařského města Plzně se dozvídáme o četných katastrofách, které město stihly:

"Mnoho bylo požárů, které soužily Plzeňany, aniž by byla síla a moc, která by zabránila jak vzniku, tak hlavně šíření ničivého živlu, který mnohdy zničil celé čtvrti města a celé vesnice k městu náležející. Roku 1836 vyhořela část města na klatovské silnici, a sice 42 usedlostí, v r. 1837 v Doudlevcích vyhořelo 31 stavení, 1839 ve Skvrňanech 39 stavení". A takto by bylo možno pokračovat ve výčtu.

Požáry tehdy hasili měšťané, řemeslníci, policejní stráž, mnohdy vojsko. Záchrané práce řídil představený obce.

Teprve r. 1858 čteme první zmínku o "hasičích", tzn. jako o skupině už nějak organizované. V sousedské pomoci to byli křimičtí, kteří vždy jako první spěchali městu Plzni se svojí stříkačkou ku pomoci.

V té době ovšem platil ještě požární řád z r. 1758, kde požární služba byla upravena podle cechů. Každý občan musel mít na snadno přístupném místě pohotově kádě s vodou, konve, žebříky, háky, lucernu a další jednoduchá zařízení. Každoročně zvláštní obecní komise prováděla podrobnou přehlídku, a to dvakrát do roka. Komise hlavně kontrolovala, zda má obec vše potřebné zařízení i náradí pohotově pro případ požáru. Roku 1850 to byly 4 velké pojízdné stříkačky, 4 přenosné stříkačky, vše samozřejmě celodřevěné, dále 20 stříkaček ručních, 12 lněných hadic, 20 kádí, 20 šoufů a další náradí. Toto vše bylo uloženo dílem v obecním magacínu, dílem v dolejších mazhausu radnice.

Teprve však požár všeobecné nemocnice v r. 1865 zavedl podnět ke zřízení městského hasičského sboru a modernizování požární služby. Zmíněná nemocnice stávala na konci dnešní Veleslavínovy ulice a sadů 5. května. Při hasebních pracích nebylo jednotné řízení, zásah probíhal zcela živelně. Každý se sice snažil pomáhat, jak sám uznal za vhodné, tím ale byly záchrané práce málo účinné a naopak vznikala další nebezpečí úrazů. I k tomuto požáru se dostavili hasiči z Křimic se

svojí stříkačkou. Tito hasiči nebyli ovšem jednotkou veřejnou, ale byli organizováni křimickým hrabětem Lobkovicem k ochraně jeho panství.

Při hašení se sešlo členstvo tělocvičné jednoty Sokol spontánně k pomocné práci. Na podnět Dr. Viléma Šela podala pak jednota Sokol dne 29. července 1865 městskému zastupitelstvu pamětní spis, ve kterém bylo vyloženo, jak dosavadní požární opatření v Plzni již neodpovídá časovým poměrům. Proto navrhla jednota, aby obecní správa zřídila a organizovala "městský hasičský sbor", a nabídla k tomu cíli svoji pomoc. Po různých jednáních v následujících čtyřech letech došlo k tomu, že byl zřízen městský hasičský sbor ze dvou částí, a sice z dobrovolného odboru sokolského a z části policejních strážníků, kteří byli zároveň hasiči městem placenými. Největší zásluhu o zřízení tohoto sboru si získali tehdejší purkmistr pan Emanuel Tauschner, městský rada, policejní komisař Jan Kleissl a městský rada MUDr. Vilém Šel. V té době mělo město Plzeň asi 20 000 obyvatel.

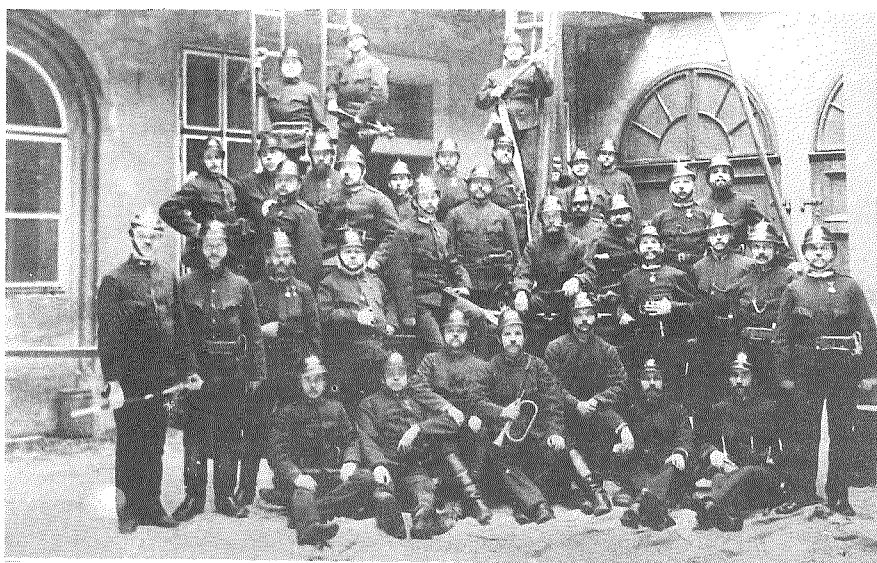

Plzeňský hasičský sbor 5 let po svém založení, sestávající z městské polic. stráže a z dobrovolných členů tělocvičné jednoty "Sokol". Uprostřed vpravo velitel sboru polic. rotmistr Václav Černý, uprostřed vlevo cvičitel sboru - později velitel Jan Jarý.

Početní stav celého hasičského sboru při jeho zřízení v březnu 1869 byl následující: prvním velitelem byl policejní rotmistr Václav Černý, cvičitelem byl Jan Jarý, nadhasič z Prahy; dále se sbor skládal ze 16 řádných členů - policejních strážníků a 60 dobrovolných hasičů - členů Sokola. Inspektorem sboru hasičského byl městský rada MUDr. Vilém Šel. Sbor byl vybaven sedmi stříkačkami. Pět z nich bylo starých

Jan Jarý - cvičitel, později velitel hasičského sboru města Plzně do roku 1891.

Hasičský sbor v Exlově dvoře (kolem roku 1906).

(z let 1839 až 1845) a dvě nové, francouzské konstrukce. Nové francouzské stříkačky zakoupila městská rada při zřízení hasičského sboru. I ostatní výstroj a výzbroj byla doplněna. Koně pro příprahu ke stříkačkám se však sháněli až při vyhlášení poplachu, a to ve dne po městě a v noci z městského hospodářského dvora. Hasičská strážnice byla v Exlově dvoře vedle radnice.

Ve roce 1891, dnem 15. února nastoupil jako velitel hasičského sboru František Dlask, který byl doporučen pražskou městskou radou, neboť působil do té doby jako nadhasič I. třídy pražského požárního sboru. Tento velitel se všemožně snažil, aby byl hasičský sbor lépe organizován, aby byl stále pohotov, aby byla pohotově přípraha a aby sbor mohl být intenzivněji cvičen. Toto se mu posléze podařilo, a tak dnem 1. března 1892 ustanovuje městská rada první hasiče z povolání.

3. První hasiči z povolání

Dne 15. března 1892 nastoupilo službu prvních šest mužů, hasičů z povolání. Velitel František Dlask začal osobně s nimi provádět výcvik. Po šesti týdnech tuhého výcviku byli zařazeni k výkonu pravidelné služby. Byli rozděleni na dvě směny po třech mužích + jeden muž jako záloha. Mimo toho ovšem, z tak zvaného volna, museli provádět kropení ulic (až do roku 1900), asistenční služby v divadlech, při plesech, zábavách apod.

Panský mlýn v Otakarových sadech, za první republiky přestavěn na čtyřpatrový chudobinec, později nemocnice v sadech 5. května. Zde a v sousedním objektu bývalé obecní kuchyně, dnes už zbourané, bylo sídlo hasičského sboru od r. 1908 do r. 1913.

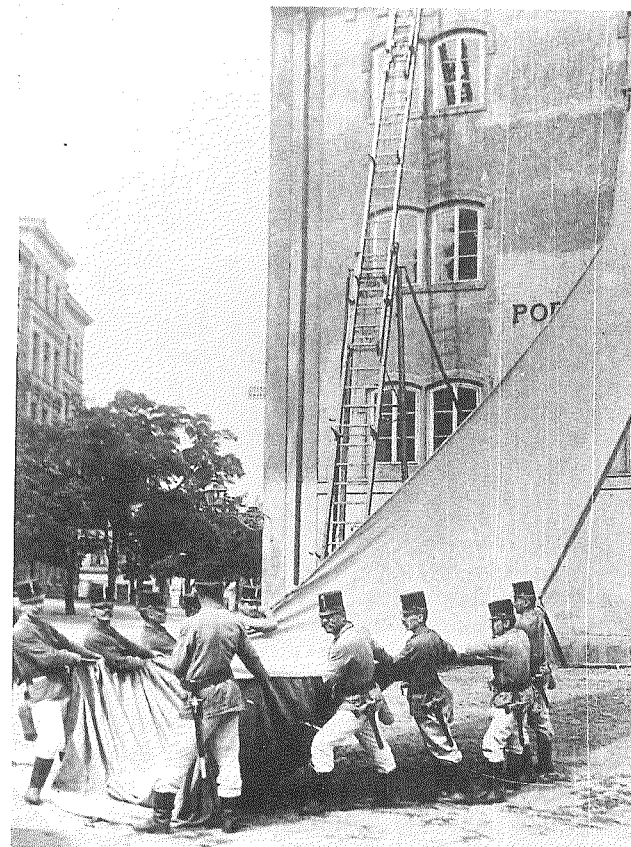
V roce 1908 byla konečně zřízena i hasičská strážnice v místech bývalé obecní kuchyně v Otakarových sadech (dnes sady 5. května). Zde byla uložena veškerá výzbroj i ubytována pohotovost lidí, nikoliv však stájování koně. Byla přistavěna prostorná kůlna ve dvoře tzv. Panského mlýna, kde byly uloženy další povozy, stříkačky, voznice a pojízdné žebříky. Byla postavena zděná stáj na 2 páry koní. Koně jako stálá hasičská příprěž byli však zavedeni a stájování až později. Jeden pár koní byl vždy přistrojen, druhý pár se strojí až po výjezdu páru prvního. Z vyprávění pamětníků těch dob se zachovala příhoda a příklad, že i kůň může mít psychické trauma. Jeden z koní, potom co se pravděpodobně rádně proběhl k požáru nebo ho vyděsil sám požár, po návratu do stáje stále hleděl na zvonek, kterým se vyhlašoval poplach. Odmítal krmivo a byl by snad hladem zahynul. Musel být z hasičské služby propuštěn. Obdobné případy jsou známy i u lidí.

Sídlo hasičského sboru od r. 1908 do r. 1913 v bývalé obecní kuchyni.

V tomto roce (1908) byla dále zdokonalována i četná výzbroj. Dokonce byl zakoupen posunovací žebřík s výtažnou délkou 25 metrů. Příští rok byla zakoupena parní stříkačka o výkonu 800-1000 litrů za minutu. Rovněž sbor se v dalším roce rozrostl o čtyři členy.

Velký boj se vedl o dosažení spolehlivé příprěže v případě požáru. Správa hospodářského dvora jevila malou ochotu a jako příprěž posílala téměř vždy koně nejstarší, nejslabší, se špatnými postroji. V tomto se sice později snažila městská

Výcvik hasičů na Panském mlýně. Na bližší straně plachty první zleva velitel či cvičitel, po boku místo sekýrky má kord.

rada učinit pořádek v tom smyslu, že nařídila hospodářskému dvoru, aby k hasičské příprěži byli posíláni koně mladší a silnější, dokonce koupila i postroje pro koně hasičské příprěže. Vyskytla se ovšem opět další otázka: zda jezdití mírným klusem, nebo cvalem. Hasiči pochopitelně požadovali cval, hospodářský dvůr dovozoval jen klus. Kočové, ve snaze vyhovět hasičům a jejich úkolu, jezdili alespoň v noci ostrým klusem, cvalem, mnohdy i tryskem. Hasiči jim vycházeli vstříc tím, že při jízdě do vrchů seskakovali z vozů, aby ulehčili koním, mnohdy pomáhali tlačení.

Dlužno se zmínit o události, jakou byl požár konventu v Plasích dne 17. srpna 1894.

O tomto objektu se tvrdilo, že stojí mezi dvěma lesy, ačkoliv v sousedství žádný les není. Ale jeden les je pod stavbou, neboť tato masivní barokní budova stojí na bažinatém terénu vyztuženém 8 880 dubovými pylony, a druhý les je ukryt v trámoví krovu budovy, tj. v 900 kusech po 16 bm, 3 380 kusech po 12 bm, na křížové trámoví bylo spotřebováno 7 060 m³ dřeva.

Hašení tohoto požáru se zúčastnil sbor o osmi mužích (7+1) vybavený parní stříkačkou. Ačkoliv zpráva přišla kolem páté hodiny odpolední, vlivem potíží na železnici, kterou se oddělení přepravovalo, dostali se na místo požáru až k sedmé hodině večerní. Takřka celý krov obrovské konventní budovy stál již v plamenech a požár ohrožoval starobylý kostel a divadlo.

Technika has. sboru v r. 1909. Parní stříkačka, pojízdný naviják a posunovací žebřík 25 m. Vlevo budova Panského mlýna.

Požár vznikl v pivovaru velkostatku, kde při požahování kádí zalétla jiskra na šindelovou střechu sladovny a oheň se přenesl na dřevěnou kůlnu a pak i na vlastní budovu konventu.

Plzeňský sbor provedl útok dvěma proudy na ohrožený kostel a divadlo a pak na vlastní požár. Ve 20 hodin telegrafoval velitel do Plzně pro vysunovací žebřík a další posily jak sboru městského, tak sborů dobrovolných z pivovaru, papírny a státní dráhy. Rovněž se sjelo mnoho dobrovolných sborů z okolí.

Druhého dne přijela z Plzně i vojenská pomoc v počtu 150 mužů se dvěma důstojníky. Ráno přijel kočárem purkmistr Dr. Peták a Dr. Schmied. Přivezli s sebou zásobu uzenin pro hasiče, neboť v Plasích se projevoval značný nedostatek potravin. Druhého dne večer přijela i pomoc požárního sboru z Prahy.

Po nepřetržité práci trvající třicet hodin omdlel vyčerpáním strojník parní stříkačky, a práce musela být proto zastavena. Po tříhodinovém odpočinku všech se pokračovalo v práci. Sbor se vrátil až 30. srpna, protože veliteli došel telegram, že hoří v Měšťanském pivovaru. Jelikož v Plasích již nehrozilo další nebezpečí, sbor odjel do Plzně.

Roku 1896 žádal továrník rytíř Emil Škoda městskou radu, aby v jeho závodech převzal městský hasičský sbor dozor nad požární bezpečností. Městská rada toto

schválila, takže došlo k dohodě mezi Emilem Škodou a velitelem Dlaskem. Početní stav sboru byl zvýšen o pět mužů a sbor vykonával hlídkovou službu ve Škodových závodech.

Už od r. 1895 se snažil velitel hasičského sboru o zavedení požárních hlásičů. Bohužel, přes mnohá jednání, došlo k jejich zavedení až mnohem později, a to v r. 1911.

V roce 1900 byly dodány do výzbroje acetylenové osvětlovací přístroje, které nahradily dosavadní smolné pochodně, jichž se používalo jak k osvětlení povozů, tak i požářiště. V tomto roce byly zavedeny hasicí granáty "Lablé Garze". Byly to skleněné baňky naplněné kapalinou, které, vrženy do ohně, se rozbily a vyvíjející se těžký plyn oheň uhasil. Byl to vlastně počátek chemického hašení, ale v tehdejší době se ve větší míře neuplatnil.

V témže roce se po mnoha jednáních také podařilo zbavit hasiče kroupení ulic. V té době mělo město Plzeň kolem 70 000 obyvatel.

V roce 1905 dosáhl početní stav sboru již 32 mužů.

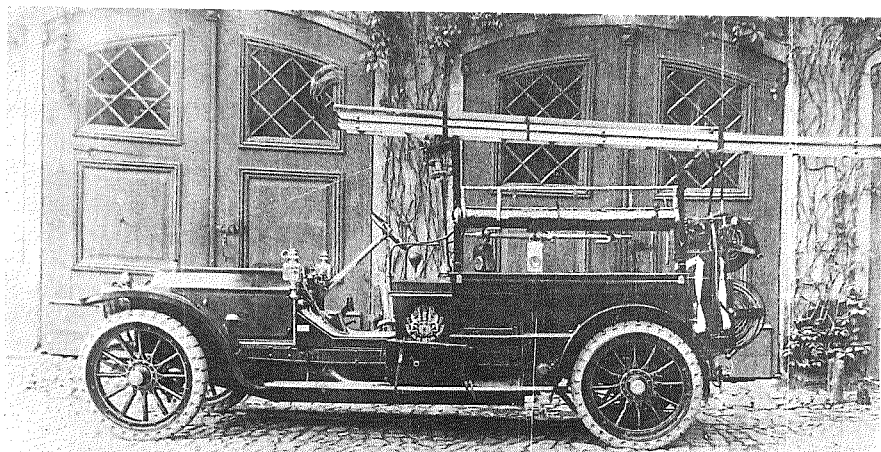
Roku 1906 žádal Akciový pivovar o zřízení hasičské pobočky, k čemuž skutečně došlo ještě téhož roku. Mezi jiným se sbor dočkal i telefonu, který do té doby postrádal, a byl tak odkázán na hlášení policie. Početní stav byl zvýšen o dalších pět mužů.

V říjnu 1907 žádají Škodovy závody rovněž o zřízení hasičské pobočky ve svém závodě. Vznikla v roce příštím, tedy 1908. Ústřední stanice byla přeložena z bývalé obecní kuchyně do objektů Panského mlýna v Otakarových sadech (dnes sady 5. května). Oběma pobočkám, jak v Akciovém pivovaru, tak ve Škodových závodech, byly mimo hlavního úkolu ochrany jmenovaných závodů přiděleny ještě obvody ve městě, kam vyjížděly k požáru.

V tomto roce se městská rada usnesla, aby ve městě byly prováděny intenzivní požární prohlídky hlídkami sestávajícími z jednoho nadhasiče a jednoho policejního strážníka.

Koncem roku 1909 měl hasičský sbor jednoho velitele a 49 mužů (4 nadhasiče I. třídy, 4 nadhasiče II. třídy, 2 strojníky, 2 topiče k parním stříkačkám, 14 hasičů I. třídy, 16 hasičů II. třídy, 7 hasičů na zkoušku).

Dobová kronika popisuje situaci v následujícím roce: "V roce 1910, ve snaze vylepšit hasičskou pomoc a urychlit výjezdy k požárům, přestože koně byli již ustájeni v blízkosti stanice, ovšem vyvedení a zapráhnutí trvalo svůj čas, požádalo velitelství městskou radu o zakoupení jízdních kol. Byla zakoupena 3 jízdní kola, na kterých první pohotovost vyjížděla k ohlášenému požáru a byla na místě mnohem dříve, než dojevy povozy tažené koňmi. Toto velmi dobře působilo na celou veřejnost. Pohotovost na kolech byla vybavena nejnětějšími nářadím, jako hydrantním nástavcem, klíči, hadicemi, drobným bouracím nářadím. Výstražné znamení bylo dáváno plechovou píšťalkou s hráškem. Tato první pohotovost dvou mužů připravila vše potřebné k vlastnímu hasebnímu zásahu, mnohdy menší požár sama uhasila do příjezdu větší jednotky".

Vyzbrojení hasič. sboru v Plzni po dojetí povozií automobilních.

Výjezd první pohotovosti k požáru v r. 1910.

V tomto roce začal již vážný zájem o povozy motorové a uvažovalo se nejprve o zakoupení 4 hasičských elektromobilů.

Roku 1911 došlo konečně po více jak desetiletém úsilí ke zřízení požárního telegrafu a instalování systému požárních hlásičů. Z počátku bylo instalováno 72 požárních hlásičů, postupem doby jich přibývalo, prodlužovala se i délka linek.

Tyto požární hlásiče fungovaly tak, že stiskl-li někdo po rozbití sklíčka automatu tlačítko, na požární stanici telegraf vyklepal morseovkou číslo místa, ulice či budovy, odkud bylo voláno o pomoc. Toto zařízení bylo zdokonaleno v padesátých letech, kdy zařízení ústředny vyhodnotilo volající místo nikoliv už morseovkou, ale přímo. Hlásiče byly ale nezodpovědnými osobami nesčetněkrát zneužity, oddělení vyjžděla naplano, takže rychle postupující telefonizací mohla být v šedesátých letech celá síť požárních hlásičů postupně zrušena.

Dne 10. dubna 1913 byla plzeňskému sboru dodána první automobilová stříkačka zn. Praga, tzv. menšího typu, o výkonu čerpadla 800 l/min. Tuto dodala Českomoravská továrna z Prahy. Převzetí této první automobilové stříkačky bylo velmi slavnostní, neboť se zúčastnila komise zástupců městské rady, Škodových závodů, policie, vojska, poslanci a další hosté. Nejprve byla provedena prohlídka stroje s výkladem šéfinženýra továrny, načež vykonala celá komise zkušební jízdu do Klatov. Tato zkušební jízdy se zúčastnili všichni členové komise. K jejich přepravě zapůjčily osobní auta Autoklub, Škodovy závody a Českomoravská továrna.

První automobilová stříkačka Praga, tzv. menšího typu. Výkon 800 l/min. Dodána 10.4.1913.

Nová stříkačka ovšem neměla ani karoserii, ani kabinu, mužstvo se při jízdě připínalo řemeny. Zvláštní výstražné znamení bylo dáváno zvoncem.

Všichni členové komise bedlivě sledovali jízdu. Novou autostříkačkou bylo dosaženo rychlosti až 40 km/hod. V Klatovech na náměstí byla stříkačka vyzkoušena a budila spokojenost a obdiv, když vrhala čtyři mohutné proudy vody do výše 30 metrů.

Mezitím byl již upravován objekt v Rostově dvoře v Jízdecké ulici, kam se ještě téhož roku 3. května 1913 sbor přemístil. Sbor neměl tehdy k dispozici všechny prostory, jako má dnes. Dnešní zadní dvůr patřil ke stájím koní 35. pěšího pluku. Teprve později stáje převzal sbor a předělal je na dílnu a garáže s průjezdem na dnešní zadní dvůr. Výjezdová komunikace vedla tehdy Jízdeckou ulicí na Palackého náměstí, směrem k hostinci "U koníčka". V místě dnešního plzeňského výstaviště byla skládka popela. Teprve mnohem později zde vznikla ulice Pobřežní, která je výjezdovou komunikací dodnes.

V roce 1913 byla dodána ještě jedna autostříkačka menšího typu a jedna většího typu o výkonu čerpadla 1 200 l/min.

Ihned po přesídlení do Rostova dvora byly propuštěny ze služeb požárního sboru 2 páry koní a ponechán jen jeden pár pro službu na pobočce ve Škodových

závodech. Byl zakoupen osobní automobil Praga Grand pro dopravu velitele a mužstva k požáru.

Autostrikačka tzv. většího typu. Na snímku je dobře viditelný zvon, jímž bylo dávano zvláštní výstražné znamení, nad ním šípka, ukazatel směru. Pod žebříky velká schránka na smýkací plachtu, na žebříkách druhá schránka na plachtu pro skok.

V roce 1913 vznikl požár v Kalikovském mlýně. Nebezpečí požárů organických prachů je známo. Při rozvíření dochází k výbuchům, a tím k bleskovému rozšíření požáru. I zde požár nabyt takových rozměrů, že nebylo moci, která by tento ojediněle obrovský požár uhasila. Ačkoliv se hašení zúčastnil celý sbor z ústřední stanice i obě filiálky a mnoho dobrovolných hasičských sborů, nepodařilo se mlýn zachránit. Požární jednotky pracovaly se zoufalou snahou plných deset dnů, než bylo dohašeno poslední ohnisko požáru.

4. Období první světové války

Nešťastný rok 1914 byl pochopitelně mezníkem i ve vývoji plzeňského hasičského sboru. Vyhlášením mobilizace dne 20. července 1914 muselo 30 z celkového počtu 51 mužů službu opustit a nastoupit na vojnu.

Musely být proto zrušeny obě pobočky - jak v pivovare, tak ve Škodovce. Ponechání byli pouze dva muži strojníci k obsluze parní stříkačky v pivovare a dva

muži, invalidé, ve Škodovce k obsluze telegrafu. Takže na ústřední stanici zbylo 17 mužů, z toho dva u telegrafu, a k výkonu vlastní požární služby zbylo pouze 15 mužů. Byl nedostatek řidičů, služba se konala nepřetržitě a jen jednotlivě byli hasiči občas propuštěni domů. Po jednání s městskou radou a s vedením továrny Piette (papírna) bylo převedeno 10 mužů dobrovolného sboru fy Piette do stavu městského požárního sboru. Osobní auto sboru muselo být dáno k dispozici vojsku k dopravě raněných.

I v roce 1915 byla situace vyplývající z malého počtu členů sboru neudržitelná. Až posléze v květnu, na povolení městské rady, nastoupilo ke sboru osm nových členů. Nejmladšímu Václavu Novákovi nebylo tehdy ještě ani 15 let. Několik vět o tomto člověku. Václav Novák, ač nastoupil jako patnáctiletý chlapec, nakonec stejně musel ještě na vojnu a z války se vrátil jako italský legionář. Dále pak sloužil u požárního sboru až do svého odchodu do důchodu po druhé světové válce. Jeho dílem je velmi obsáhlá Kronika hasičského sboru města Plzně, z jejíchž řádků jsou čerpány mnohé údaje i pro tuto publikaci.

V roce 1915 bylo postaveno železné ležiště ve stanici v Rostově dvoře. Provedla ho mostárna Škodových závodů. Tato věž dominuje areálu požárního sboru dodnes.

V roce 1916 byla zřízena pobočná požární stanice v muniční továrně na střelně Škodových závodů v Bolevci. Obec plzeňská se zavázala, že dodá do muniční továrny pohotovost v síle jednoho hasiče a sedmi mužů s jednou plně vyzbrojenou autostříkačkou. Stanice byla situována ve středu závodu, v nové samostatné budově.

Do služby u požárního sboru nastoupili 20. března 1916 vojáci rakousko - uherské armády, z toho několik Němců. Jeden z těchto vojáků, hasič voják Mazanec, při jízdě k požáru do papírny spadl z autostříkačky a byl zraněn na noze tak, že mu musela být amputována. Nejen na frontě, ale i v hasičské službě číhalo nebezpečí.

Při hašení požárů, zvláště větších, vypomáhalo požárnímu sboru vojsko. Mnohdy to byli Němci nebo Maďaři, mnohdy i dělníci cizích národností. To způsobovalo různé problémy a spory, takže bylo někdy nutno s velkými obtížemi dělat pořádek ještě před zahájením vlastních hasebních prací. Mnohdy i za použití vodních proudů, jimiž museli být nežádoucí nebo neukáznění pomocníci odháněni.

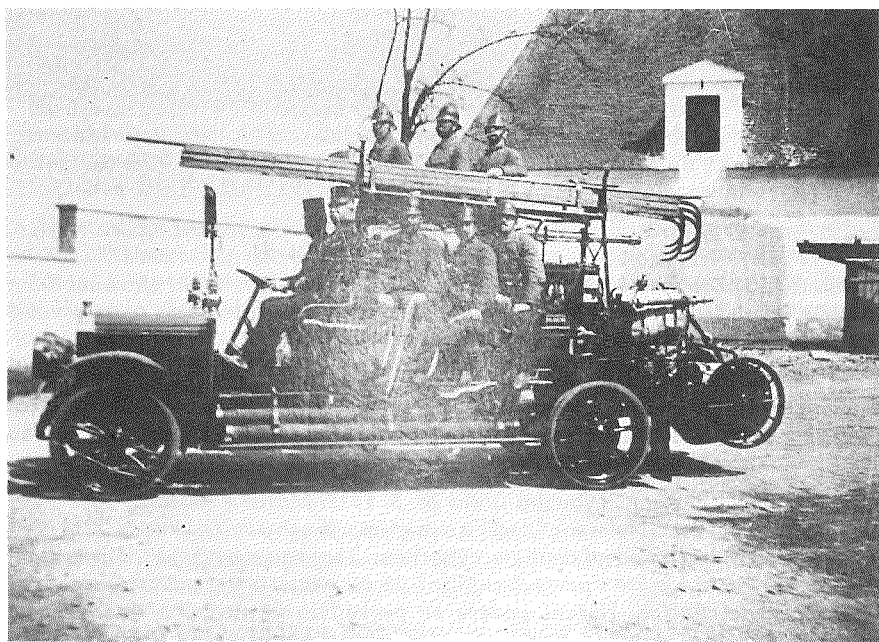
Mimohodným případem, kterého se plzeňský požární sbor zúčastnil, byl výbuch muniční továrny v Bolevci. Obsáhlé svědectví přímého účastníka zásahu v muniční továrně v Bolevci, tehdejšího velitele sboru Františka Dlaska, by bylo na mnoho stránek. Takže zde jen velmi zkráceně.

K tomuto tragickému výbuchu došlo 25. 5. 1917. Městský hasičský sbor vyjel jako první, neboť dostal telefonní zprávu o prvním výbuchu ve 13.35 hod., ještě před zničením telefonního vedení druhým výbuchem. Tento sbor byl také jediným, kdo prováděl záchranné práce v prvních chvílích. Muži vyhledávali raněné vlastně ještě při dalších detonacích. Hašení požárů se provádělo až druhého dne. Ženisté rakousko - uherské armády dojeli až večer, sanitní oddíly až v dalších dnech. Všechny práce byly krajně nebezpečné, neboť všude v terénu v širokém okruhu byla

rozházena spousta nábojů, granátů atd., které při našlápnutí vybuchovaly. Při výbuchu byli těžce zraněni s doživotními následky i oba členové místní požární pohotovosti ve službě. Strážnice, jako všechny ostatní budovy, byla zničena. Shořela i stříkačka i ostatní výzbroj. Snad jen dodejme, že po výbuchu bylo ošetřeno na 800 osob na obvazišti u Kamenného rybníka, počet mrtvých nebyl nikdy zjištěn, ale pohybuje se kolem 200. Při záchranných pracích bylo šest členů plzeňského hasičského sboru zraněno. Za obětavou práci při likvidaci následků tohoto strašlivého výbuchu bylo i několik členů plzeňského hasičského sboru, včetně velitele, vyznamenáno zlatými a stříbrnými záslužnými kříži za statečnost.

Bolevecká továrna byla pak už jen z části uvedena do provozu, ale požární stráž v síle sedmi mužů tam zůstala i nadále až do roku 1919, kdy její úkoly převzala závodní stráž.

Dne 19. listopadu 1917 zemřel dlouholetý purkmistr města Plzně JUDr. Václav Peták, který byl velkým příznivcem a ochráncem hasičského sboru. Bylo tedy i jeho zásluhou, že se hasičský sbor dostal na poměrně vysokou úroveň.

Autostříkačka menšího typu. Vedle řidiče sedí velitel František Dlask. Období let 1914 - 1918.

5. Vznik Československé republiky

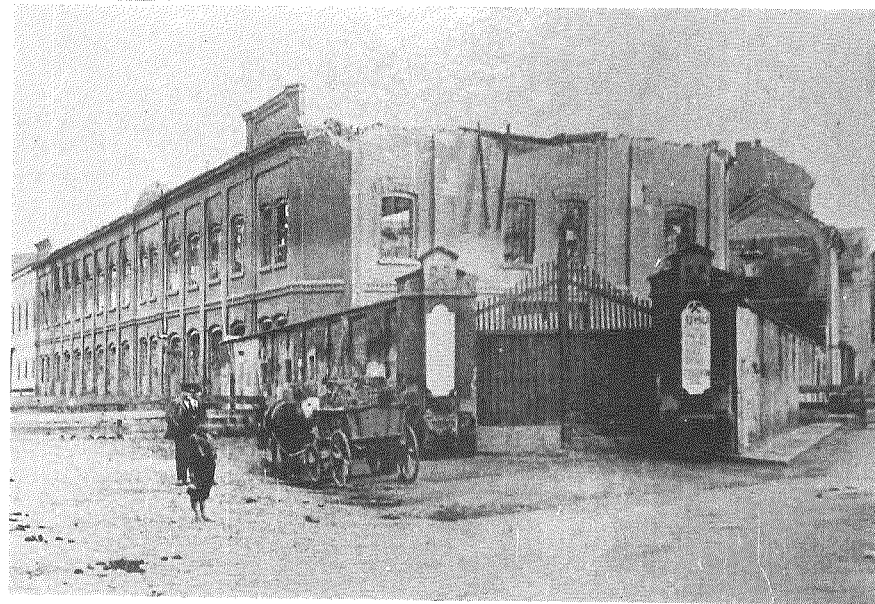
Dne 28. října 1918 byla vyhlášena Československá republika. Plzeňský hasičský sbor byl zakrátko doplněn 34 novými členy, kteří byli rozděleni do tří směn a prováděli každodenně praktický i teoretický výcvik.

V roce 1919, z nařízení městské rady, byla do městského divadla vysílána stálá denní i noční stráž jednoho muže, jehož výkon byl kontrolován píchacími hodinami.

V tomto roce byla zvolena "Důvěrnická rada mužstva hasičského sboru", zkráceně "Pracovní rada", která měla tu pravomoc, že zastupovala zájmy členů sboru jako celku. Rozhodovala ve věcech přijímání i propouštění členů, měla právo disciplinárně trestat provinivší se členy sboru, kontrolovat i výkon služby. Dle starých zápisů "Pracovní rada" také hojně svých práv užívala.

V roce 1919 a 1920 odjelo několik členů plzeňského hasičského sboru po jakési agitaci na práci do Francie. Ti, kteří byli uvážlivější, si vyžádali jednoroční bezplatnou dovolenou. Když se vrátili po jednom roce zklamáni, byli přijati zpět ke sboru. Dva z nich však rovnou rozvázali pracovní poměr. Po návratu již přijati zpět nebyli a těžko hledali zaměstnání. Jeden z nich po marném shánění práce nakonec spáchal sebevraždu.

Dne 17. srpna 1922 ve čtvrt na sedm ráno bylo zachváčeno požárem divadelní skladiště v Kovářské a Divadelní ulici. Bylo to dva dny před zahájením nové divadelní sezony.

Divadelní skladiště (bývalá strojirna Ing. Emila Škody) po požáru 17. srpna 1922.

Jelikož budova neměla žádné požárně dělící konstrukce, ale byla jedinou velkou halou, kde byla truhlářská dílna a uloženy dekorace, garderoby, kaširované předměty, látky, lepidla, barvy, ředidla atd., čili všechno hořlavé, důsledek požáru byl katastrofický a svým průběhem jej možno přirovnat snad k požáru Kalikovského mlýna v r. 1913, kdy také nebylo v lidských silách zabránit vyhoření celé budovy.

Městu vznikla škoda za 4,5 milionu korun. Zničena byla mnohá umělecky cenná díla, ohrožen byl samotný provoz divadla, které mělo za dva dny zahájit sezónu s přesně naplánovaným a nastudovaným repertoárem.

Odpovědní funkcionáři neztratili hlavu a už odpoledne v den požáru byla upravena jedna kůlna Pocheovy pily na malírnu a truhlárnu a již druhého dne pracovali akad. malíři R. Jindřich, prof. J. Skupa a divadelní malíř K. Rösenthaler na zhotovení nových dekorací.

Včasné a rázné opatření městské správy spolu s ředitelem divadla umožnilo, že původně skličující katastrofa zůstala bez jakéhokoliv neblahého vlivu na provoz divadla. Sezóna byla zahájena v den 19. srpna 1922, jak bylo určeno, a dokonce mohl být také přesně dodržen i předem stanovený repertoár.

Hned koncem srpna byla firma Müller a Kapsa pověřena úkolem vypracovat projekt na novou stavbu divadelního skladiště. Již 30. listopadu byla stavba zadána a 2. prosince téhož roku "Společnost stavitelů v Plzni" začala se stavbou.

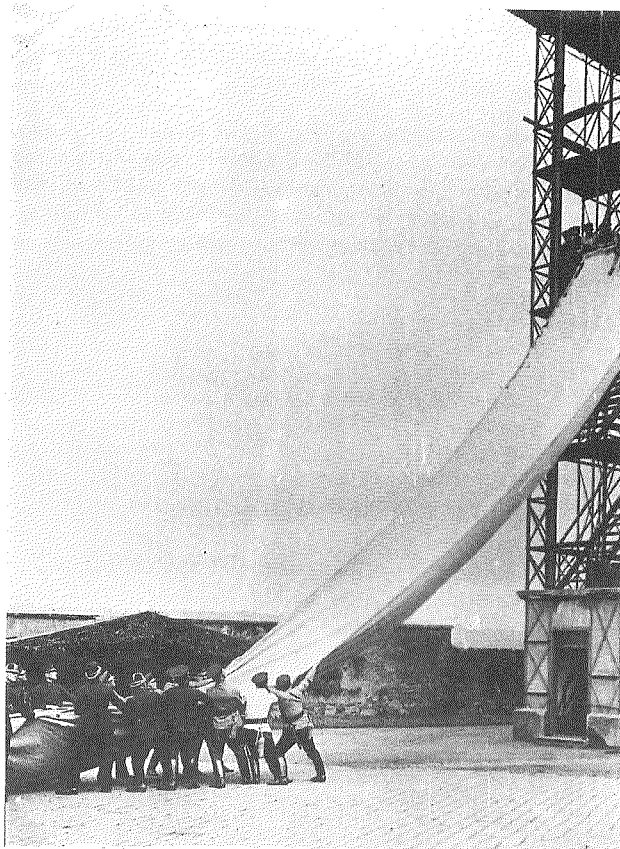

Nově vybudované divadelní skladiště po požáru bylo předáno do provozu za jeden rok, tj. 17. srpna 1923.

Při stavbě bylo použito obvodových zdí, které zůstaly z vyhořelé budovy. Ostatní vnitřní nosné a požárně dělící konstrukce byly provedeny z nehořlavých hmot. Tím se docílilo rozčlenění budovy na požární úseky, bránící přenosu a šíření požáru.

Tato budova byla předána do užívání přesně za jeden jediný rok po vyhoření, tedy 17. srpna 1923.

V roce 1923 byla zrušena hlásná služba na plzeňské věži, takže dne 30. dubna vykonal hlásný a zvoník u sv. Bartoloměje Josef Kastl svoji obchůzku naposledy. Naposledy se z pavlázky věže ozvalo středověké: "Odbila dvanáctá hodina, chval každý duch Hospodina, opatrujte světlo, oheň, ať není nikomu škoden. Zůstávejte s Pánem Bohem".

Výcviku požární policie se v dobách první republiky zúčastňovali i členové Stráže bezpečnosti (dvacátá a třicátá léta).

V roce 1924 byly k městu Plzni připojeny obce Skvrňany, Letná, Lobzy, Doubravka, Doudlevec a Bolevec. Tak vznikla Velká Plzeň. Dobrovolné hasičské sbory v těchto čtvrtích zůstaly zachovány.

Vraťme se k těmto rokům ještě krátkým výňatkem z knihy Dr. Františka Kříže Město Plzeň 1919 - 1924. Autor byl tehdejší vrchní správní rada města Plzně. Tento obsáhlý spis o 535 stránkách je přehledem činnosti obecní správy ze všech oblastí - kultury, sociální péče, školství, věcí policejních a vojenských, zdravotnictví atd.

Pod nadvísem Policie požární čteme: "Městský hasičský sbor, který vzešel ze sboru hasičského, založeného 1869 a zále-

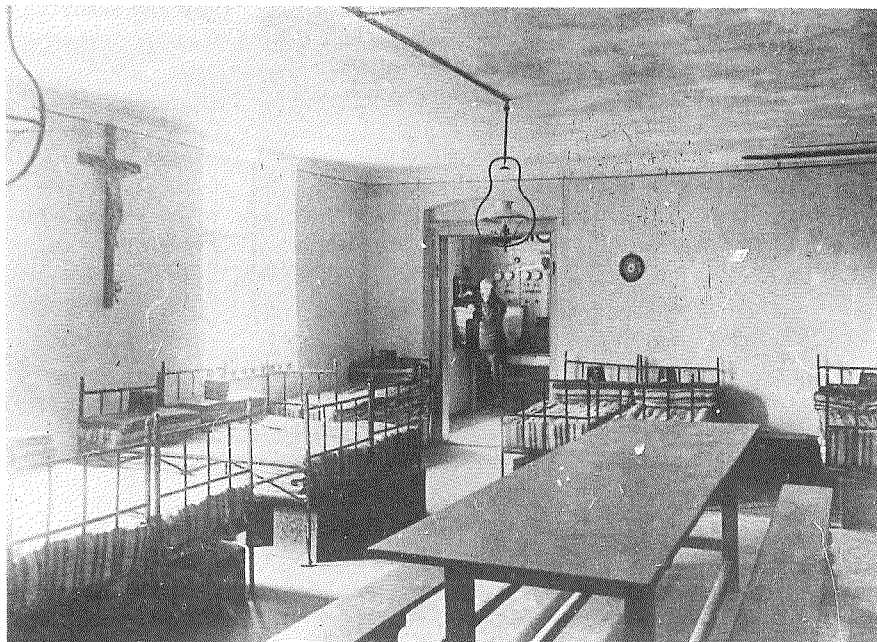
žejčího ze členů tělocvičné jednoty Sokol a městské stráže policejní, trvá od roku 1873 jako samostatný sbor, složený vesměs z obecních zřízenců. Kmen sboru skládal se dříve pouze z několika hasičů z povolání, kdežto ostatní členové náleželi městské stráži policejní a vykonávali hasičské služby jen při vypuknutí požáru.

Od roku 1892 je hasičský sbor složen pouze z hasičů z povolání. Hasičský sbor města Plzně, umístěný svojí centrálou v Rostově dvoře, měl k 30. červnu 1919 jednoho velitele a 105 hasičů. Při zestátnění městské policie přešlo k ní 1. února 1922 šestnáct členů sboru.

Během doby vlivem úmrtí, penzionování, propuštění, ale i přijetí nových lidí, byl početní stav koncem roku 1924 75 mužů."

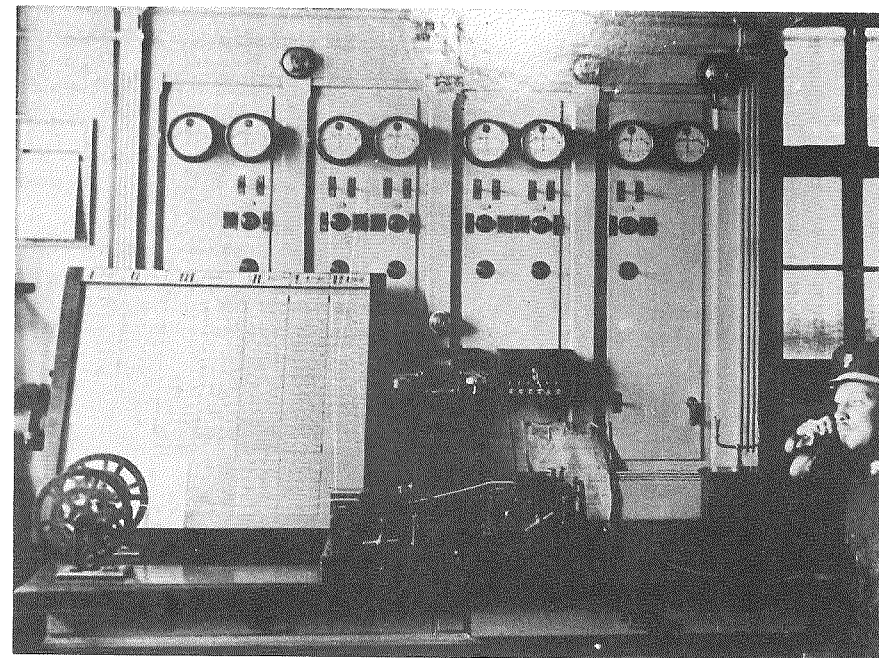
V dalších statcích se uvádí, že v roce 1919 bylo ve stálé pohotovosti ve třech směnách 29 mužů, v roce 1920 28 mužů. V roce 1921 bylo ve stálé pohotovosti na ústřední stanici 27 mužů a v denní službě 6 mužů. Od 17. května 1921 byla též vysílána stálá hlídka 3 mužů do nouzových baráků na Borech.

Kromě toho byla na představení v českém divadle vysílána hlídka pěti mužů, do německého divadla čtyři muži (Německé, později Malé divadlo, stávalo v dnešní Goetheho ulici na místě, kde nyní stojí nová budova Komerční banky). Mimoto byl vysílán jeden hasič na "kinematografická představení", plesy, taneční zábavy apod.

Ubikace mužstva v bývalé stodole v Rostově dvoře v letech 1913 - 1933.

V roce 1924 měl hasičský sbor města Plzně jednoho velitele, jednoho úředníka a 75 hasičů z povolání. Mužstvo mělo 3 cvičitele, 1 vrchního telegrafistu, 3 telegrafisty, 1 strojníka, 8 šoférů, 14 nadhasičů a 45 hasičů. Mužstvo od požárního telegrafu provádělo i různé opravné práce na vedení požárního telegrafu. V ústřední stanici byla konána každodenně dopoledne praktická i teoretická cvičení mužstva. Po ukončení šoférského kurzu, který byl pořádán pro členy hasičského sboru, vykonalo na vlastní náklady sedm hasičů zkoušku z řízení automobilu u okresní správy policejní.

Telegrafní ústředí na 1913 - 1933.

Hasičský sbor měl k 1. červenci 1919 dvě automobilové stříkačky fy Českomoravská Kolben, 2 parní stříkačky, 1 osobní automobil, 1 posunovací žebřík tříkolový, rekvizitní vozy na koňský potah, 1 parní čerpadlo a 2 ruční čerpadla, 3 plachty smýkací a 1 plachtu pro skok, větší množství hadic výpustných a savých, které se každým rokem doplňovaly novými za poškozené. Mimo to více náradí drobného, jako žebříky, sekery, lopaty, koše na vodu, extintory (ruční has. přístroje) aj.

V roce 1919 byla zakoupena od Škodových závodů třetí automobilová stříkačka značky "Minerva" za cenu 36 000 Kč. Při této koupi byla ujednána smlouva na dobu pěti let, podle které měl dojíždět hasičský sbor města Plzně při požáru do objektů Škodových závodů i mimo plzeňský katastr. Tato smlouva byla obnovena 19. července 1924 na dalších pět let.

V letech 1920 - 21 byly odprodány firmě Smekal z Prahy nepotřebné 2 parní stříkačky, rekvizitní vozy a automobilová stříkačka značky Minerva za celkovou částku 115 081 Kč. Získané peníze byly použity v červnu 1923 na zakoupení automobilové stříkačky od fy Českomoravská Kolben za cenu 195 000 Kč.

Městská rada se 5. prosince 1921 usnesla vyslat při požáru na požádání a za úhradu hasičskou pomoc s automobilovou stříkačkou do okolních obcí: Skvrňan, Lobež, Doubravky, Božková, Doudlevec a Oujezda u Plzně.

Usnesením městského zastupitelstva z 29. prosince 1922 bylo povoleno, aby policejní stráž používala telefonu požárních automatů hasičského sboru k rychlému dorozumění se s policejním ředitelstvím. Za tím účelem dala zřídit obec svým nákladem telefonní linku z hasičské centrály na policejní ředitelství a předala ji do provozu 1. 5. 1923.

Podle prvního sčítání lidu v Československé republice dne 15. února 1921 měla Plzeň 88 419 obyvatel. Z toho 43 061 osob pohlaví ženského a 45 358 osob pohlaví mužského, včetně vojenské posádky.

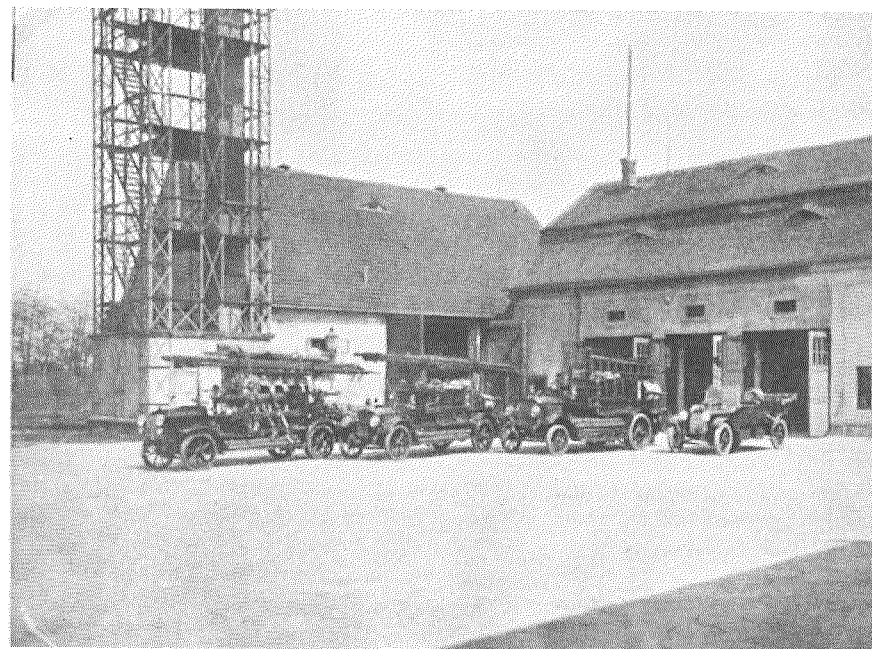
Roku 1925 odchází do výslužby dosavadní velitel František Dlask, který vykonával funkci velitele 35 let. Za něho nastoupil podle výsledku konkurzu, ke kterému bylo přihláшено sedm zájemců, Václav Diviš. Již penzionovaný velitel František Dlask vykonával ještě dozor nad službou sboru až do nástupu nového velitele 1. února 1926.

Sbor požární policie v roce 1926 (uprostřed sedící velitel Václav Diviš).

V tomto roce byl rozhodnutím městského zastupitelstva změněn název Hasičský sbor města Plzně na nový název Sbor požární policie města Plzně.

V dalších letech se početní stav Sboru požární policie města Plzně pohyboval od 60 do 70 mužů. Roční počet výjezdů se pohyboval kolem padesáti, většina z nich byla hlášena telegrafními požárními hlášeními.

Hasičská technika v roce 1924.

Úkolem sboru bylo i čerpání vody ze zatopených prostor, sklepů, skladů i bytů, odstraňování ledových bariér při jarním tání, odstraňování různých závad, které ohrožovaly bezpečnost veřejnosti. Bylo několik případů odstranění nebezpečí čpavku z různých porouchaných chladících zařízení, neboť sbor již tehdy vlastnil speciální ochranné masky a dokonce kyslíkové dýchací přístroje. Sbor pomáhal v případech záchrany tonoucích nebo vyhledávání utonulých, rovněž mnoha osobám byla na stanici poskytnuta první pomoc.

V barákové kolonii u Borského parku byla zřízena pobočná stanice, kde sloužili tři muži, neboť toto nouzové ubytování nezaměstnaných a chudých města byly dřevěné baráky a tudíž velké nebezpečí požáru.

V záznamech z roku 1930 se objevuje podstatně více požárů aut, motocyklů, dokonce několik požárů autobusů.

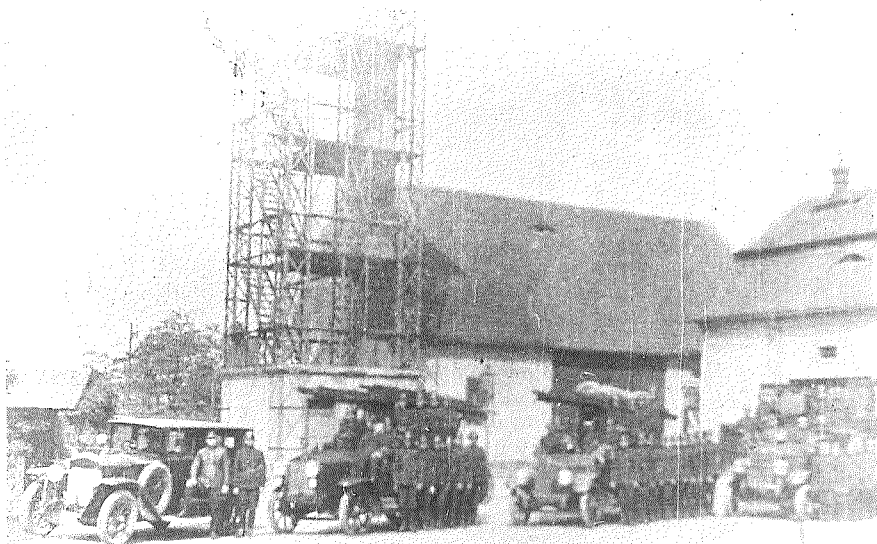
První CAS, cisternová automobilová stříkačka, tehdy ovšem nazývaná prostěji autovoznice, vyjížděla ze stanice požární policie od roku 1931 a konala neocenitelné služby v dalších letech, než ji nahradily automobilové cisterny mladší, dokonalejší a výkonnější.

V období třicátých let se zúčastňovalo vždy několik členů sboru jako trubači sběrové akce na nezaměstnané. To znamenalo, že trubač v ulici zatroubil a občané přinesli obnošené šatstvo. To bylo pak odváženo povozy městského hospodářského dvora a rozdělováno nezaměstnaným.

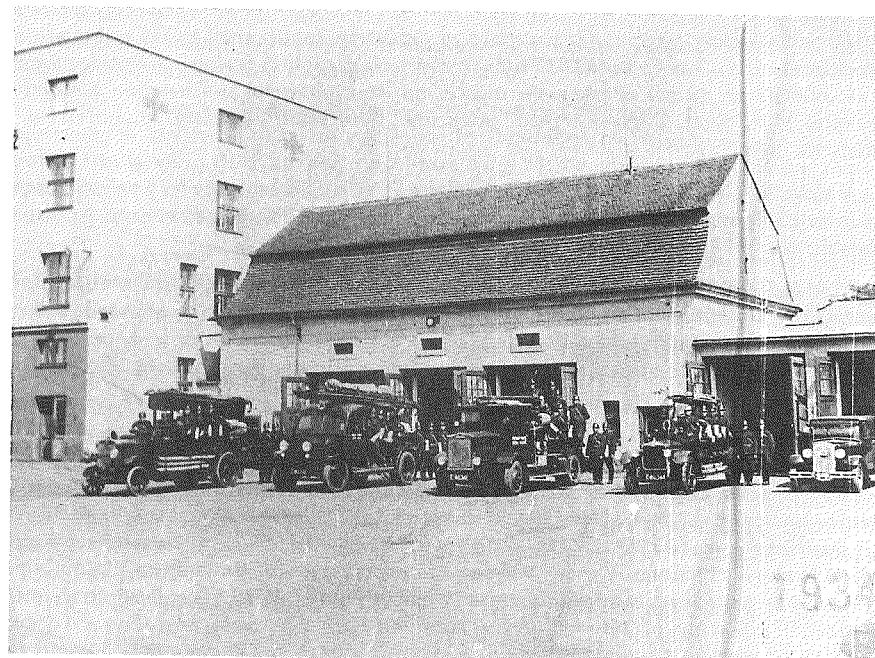
Každoročním úkolem sboru bylo postavit na náměstí "vánoční strom republiky", pod kterým se konaly sbírky na chudé děti.

Štědrý večer byl malou slavností i na stanici požární policie. Za členy, na které připadla služba na Štědrý večer, přišly jejich manželky i s dětmi a po vyslechnutí slavnostního štědrovečerního troubení z cvičné věže, někdy i dvojhlasného, které odtroubili trubači sboru, předaly tátům štědrovečerní večeři.

V srpnu roku 1933 se sbor nastěhoval do nových ubikací, tj. do dnešní budovy, kterou tehdy postavil Červený kříž a která byla postavena na místě budovy staré, což byla vlastně stodola upravená pro hasičskou službu. Dne 8. října bylo na stanici provedeno veřejné hasičské cvičení, výtěžek byl věnován ve prospěch Červeného kříže.

Sídlo hasičského sboru v Rostové dvoře v Jizdecké ulici, za cvičnou věží stará stodola, která sloužila jako ubikace, ústředna, sklady atd. do roku 1933. U osobního auta stojí velitel Václav Diviš.

V roce 1933 byla postavena nova budova Čs. červeného kříže na místě staré stodoly. Do této budovy se do prvního a části druhého patra útvar přestěhoval a sídlí v ní dodnes. Dodnes slouží i budova z roku 1811 v popředí.

V následujícím roce byla při požární policii zavedena záchranná služba sanitní, která prováděla převozy nemocných. První rok bylo provedeno 80 převozů. Zdravotní zřízenci sboru požární policie asistovali i při pitvách. Převozů rok od roku přibývalo, v roce 1935 jich bylo již 224, další rok téměř 300, další léta přes 400 atd.

Svátkem bylo jistě to, co je uvedeno v zápisu služební knihy: "Dne 8. března 1936 v 19 hodin paní Dr. Alice Masaryková, dcera prezidenta republiky, v doprovodu vládního rady Dr. Kříže byla si prohlédnout hasičskou stanici. Na její přání viděti mužstvo při alarmu sjížděti (po tyčích - pozn. autora) do garáže, bylo na pokyn Dr. Kříže provedeno".

Z velkých požárů dlužno vzpomenout ten, který vznikl 27. května 1936 v továrně na nábytek fy Lidl v ulici Zikmunda Wintra. Požár vznikl v prvním poschodí a oheň stravoval velké množství hořlavého materiálu, dřeva, hoblin, pilin, nátěrových hmot a dřevěného prachu. Maximálnímu úsilí hasičů a dobrému řízení akce lze děkovat, že požár nenabyl katastrofálních rozměrů. Jinak by se byl mohl rovnat požáru divadelního skladiště v roce 1922. Za tento zásah bylo vysloveno uznání mnoha úředními činiteli.

V listopadu roku 1936 se v záznamech služebních knih poprvé objevuje náznak blížící se války. Byly prováděny noční jízdy městem za dozoru CPO (Civilní protiletecká ochrana). Také v roce 1937 byla prováděna podobná cvičení, dokonce námětová cvičení na různé objekty ve městě, na kterých bylo značkováno zapálení nepřátelskými letci. Cesty k těmto "požárům" byly komplikovány "rozbořenými" mosty ve městě apod.

V roce 1937 nastoupil po odchodu Václava Diviše do důchodu nový velitel sboru František Štěpán. Ten však byl ve funkci pouze do roku 1939, kdy nastoupil Antonín Klimeš, záložní kapitán 35. pěšího pluku armády.

V roce 1938 došlo k tragickému případu výbuchu kyslíkové láhve v autodílně firmy Brožík "U Jána". Dva dělníci byli usmrceni a několik dalších zraněno. Tento případ velmi vzrušil tehdejší plzeňskou veřejnost. První pomoc a odvoz do nemocnice provedla záchranná služba požární policie a sanitní auta Škodových závodů.

Starší pamětníci by si možná vzpomněli, kde se v Plzni říkalo Na popeli. Byla to městská skládka, kam popelářské vozy, nejdříve potahové, později sentinelové, svážely popel a odpadky z celého města. Tato skládka byla v těsném sousedství stanice hasičského sboru. Někdy ve třicátých letech byla skládka zastavena a terén byl postupně upraven tak, že vznikla ulice Pobřežní a plzeňské výstaviště se všemi svými svahy a plochami. V roce 1938 se na tomto výstavišti uskutečnila VI. jubilejní výstava pod patronací tehdejšího starosty města Plzně Ludka Pika. Je samozřejmé, že plzeňští požárníci při této výstavě vykonávali asistenční požární službu. Po dobu války se provoz na výstavišti zastavil a většího uplatnění se výstavišti dostalo až vlastně gastronomickými výstavami EX Plzeň, které byly konány několik let. Byly pořádány i další výstavy a trhy. Asistenční služby na výstavišti však značně zatěžovaly příslušníky útvaru. Byly zajišťovány z tzv. prvního volna, což znamenalo, že po skončení čtyřadvaceti hodinové směny následovala celodenní služba na výstavišti. Mimo toho byly zajišťovány služby v divadlech, a přijel-li do města cirkus, tedy i v cirkusu. Nedostatečný početní stav příslušníků požárního útvaru a nadměrné množství turnusových úkolů byl posléze v sedmdesátých a osmdesátých letech vyřešen tak, že některé tyto služby byly postoupeny dobrovolným požárním sborům z území města, které to mnohdy i uvítaly.

Vraťme se ještě do doby před II. světovou válkou. Služební knihy, kam se denně zapisuje průběh služby, obsahují mnoho kuriózních případů, které svědčí o různorodosti zásahů tehdejší plzeňské požární policie.

Dne 17. prosince 1932 byl sbor volán policií k případu, kdy na elektrickém vedení vysokého napětí v lukách u Skvrňan visel člověk. Protože byl při plném vědomí, mohl být pomocí provazů spuštěn dolů. Jelikož byl ale popálen na obou rukou, dopravili ho do nemocnice. Postiženým byl německý student z Aše, studující a bydlící v Plzni, který chtěl spáchat sebevraždu.

Dne 2. března 1933 v 15.30 byl použit automat na domě fy Arta v Otakarových sadech. Po dojezdu na místo bylo zjištěno, že jedenáctiletá Libuše Řeháková uvedla automat v činnost v domění, že je to automat na cukrovinky.

Dne 22. srpna 1935 se zúčastnilo oddělení s autovoznicí filmování scény havárie vojenského letadla s generálem Štefáníkem na borském letišti. Připravení hasiči však zasahovat nemuseli - letadlo se nevznítilo.

Dne 15. června 1935 žádala paní Marie Lohrová z Bavorské ulice o sejmutí peřin odnesených vichřicí z okna na vedlejší dům. Na místo byl vyslán hasič Kříž, který pomocí hákového žebříku peřiny sejmul. Dne 14. dubna 1937 na skládce popela spadl povoz i s koňmi z náspu. Bylo zavoláno mužstvo požární policie, které koně i povoz vyprostilo z nebezpečí.

Dne 13. června 1937 ve 20.30 hod. bylo hlášeno telefonem, že spadlo bezmotorové letadlo západočeského aeroklubu na letišti Bory do stromů. Oddělení požární policie letadlo po velké námaze z korun stromů sejmul s malou poruchou.

V roce 1938 je mimo ještě další vykazované činnosti uvedeno: 60 požárů, odstraněno 16 různých závad, 9krát čerpáno, 4krát zachraňování tonoucích, 2 případy jiné záchrany, 1krát likvidace čpavku, 1krát vytažení koně ze žumpy, 1krát zvednutí padlého koně na ulici, 1krát odtah auta, 1krát otevření bytu, 6krát byli členové u pitev.

Dne 14. dubna 1939 bylo telefonem hlášeno, že hoří prachárna v Doudlevcích. (Prachárna stávala v Českém údolí blíže k litické silnici). Nakonec se zjistilo, že špatně a nesrozumitelně podaná zpráva měla uvést, že hoří plechárna v Doudlevecké Škodovce.

Dne 13. září 1938 v 01,05 hod. se rozhoukaly sirény ve městě a všechno mužstvo se shromáždilo na stanicích. Té noci odešlo na vojnu 8 členů, další dny 5 členů, odešli i další po vyhlášení mobilizace 23. září, takže na vojnu odešla téměř třetina mužstva. Vraceli se po 20. říjnu při demobilizaci. V té době pomáhal sbor při ubytování uprchlíků z pohraničí po obsazení Sudet německou říší.

6. Německá okupace, druhá světová válka

Dne 15. března 1939, za sněhové metelice, vtrhla na naše území říšskoněmecká vojska a byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Po tomto aktu přišly ke slovu gestapácké mučírny, koncentráky, plynové komory a pece krematorií zařízené na likvidaci tisíců lidí.

I ze sboru požární policie byli do koncentračního tábora odvedeni Bohuslav Rippl, Václav Vodák, Vojtěch Huml a Emil Rendl.

Sbor požární policie byl pod německým dohledem, zotročen nacisty a kasárnován. Byl mu v té době vnucen i německý výcvik. Úřední spisy, vyhlášky a nařízení byly psány nejdříve v němčině a pak teprve v českém jazyce. Název Löschpolizei byl úředním názvem pro Sbor požární policie. Protiletecké ochrany velé důstojník německé armády major Schiefelbein a pod jeho pravomoc, mimo Löschpolizei, spadaly ještě další dvě složky Luftschutz, česky vzdušná ochrana, což byly menší jednotky, které se rekrutovaly z členů dobrovolných sborů a byly rozmístěny v různých částech města. Další jednotkou, a to největší, byl Feierschutzregiment B.u.M., česky Ochranný požární pluk Čechy a Morava, dislokovaný v nové Píkově

škole v Doubravce. Tato jednotka byla složena z bývalých příslušníků československého četnictva a vojenských gážístů rozpuštěné československé armády. Tento pluk byl technicky perfektně vybaven. V jeho výzbroji byl např. i autožebřík, který v té době městský sbor nevlastnil a dostalo se mu ho až po válce po Němcích. Dlužno poznamenat, že odborná úroveň a stupeň výcviku této dobře vybavené jednotky nebyly na nijak zvláštní úrovni. Patrně z důvodu, že její příslušníci byli k požární službě vlastně donuceni a nezískali k ní dobrý poměr.

Dne 15. května 1942 byla Plzeň poprvé napadena spojeneckým letectvem. Zasažena byla skupinka budov na Goldscheidovce za borským civilním letištěm. Hašení bylo prováděno ještě za leteckého poplachu. V tomto roce bylo leteckých poplachů celkem čtrnáct.

Příslušníci sboru nadále prováděli dopravní zdravotní službu. V zimním období se denně prováděla kontrola čerpacích stanovišť a byl prosekáván led v nádržích zřízených na různých místech města.

Po vyhlášení poplachu se jednotka se svojí technikou rozptylovala na určená stanoviště mimo stanici.

V roce 1943 prováděl sbor likvidaci požárů s Feierschutzregimentem po náletu na Dobřany, které byly náletem silně zasaženy. Největší požár byl tehdy v ústavu choromyslných.

Ale i město Plzeň bylo dvakrát cílem bombardování spojeneckého letectva. Dubnový nálet neměl nijak zvláštní následky, neboť bomby dopadly mimo město.

Další nálet 14. května 1943 zasáhl část Škodovky, obytnou čtvrť Karlov, která byla vklíněna do objektu Škodovky, dále Skvrňany, Košutku a byly i první oběti na životech. Sbor požární policie se mimo hašení požárů podílel na záchraně asi 200 osob z krytu ve Skvrňanech, který byl leteckou pumou zavalen.

Zásahů po leteckých náletech bylo i další léta mnoho. V roce 1945 jela dvoutřetinová pohotovost sboru požární policie dokonce do Chebu, který byl v dubnu bombardován. Zde musela provádět zásahy i po vyhlášení několika dalších leteckých poplachů. Uvažovalo se i o tom, že sbor plzeňský pojede až do Norimberka, který byl těžce bombardován a téměř z 90 % zničen. K této akci naštěstí již nedošlo.

V noci 17. dubna 1945 byl proveden velký nálet na Plzeň. Byla zasažena část kolem pivovaru, hlavního nádraží, seřazovací nádraží a Doubravka. Při tomto náletu zahynulo přes 600 lidí, mnoho desítek jich bylo zraněno. Druhý nálet, hned příštího dne odpoledne, byl opět směřován na objekty nádraží.

Vůbec nejničivější byl poslední nálet 25. dubna 1945 dopoledne. Tajně poslouchaný londýnský rozhlas nálet předpověděl na 10. hodinu. Škodováci opustili závod, dokonce ani německá závodní stráž (Werkschutz) jim v tom nebránila. Ačkoliv obětí na životech bylo v porovnání s minulými nálety podstatně méně, materiální škody byly nedozírné. Zničená Škodovka, ve městě množství zřícených domů, spousta požárů.

Při záchranných pracích byl sbor mnohdy v činnosti nepřetržitě i několik desítek hodin a prováděl nejen hašení, ale v mnoha případech i vyprošťování lidí ze zřícených domů a krytů.

7. Československo opět svobodné

Dne 5. května 1945, tak jako v Praze, vypuklo povstání proti německé nadvládě i v Plzni. Byl zajat velitel německé posádky a bylo s ním jednáno o kapitulaci. Ač již byla některá kasárna německé posádky obsazena českými lidmi, nehodlaly se některé části posádky vzdát a němečtí vojáci byli rozmístěni či poschováváni po různých domech, kostelích a školách, v ulicích se střílelo.

Střílelo se ještě druhý den, 6. května, kdy od Chebu přijela americká armáda. I těmto vojákům se bránily různé skupinky Němců. Touto střelbou pravděpodobně byla zapálena i věž kostela sv. Bartoloměje a oddělení sboru vyjízďelo k tomuto požáru za situace, kdy se v ulicích střílelo. Požár byl během necelé hodiny uhašen.

3. června 1945 došlo k výbuchu prachárny na Borech, kde však požární policie města Plzně nezasahovala, neboť tato část města byla obsazena americkou armádou a likvidaci požáru si její jednotky provedly samy.

Americká armáda měla v jednom z dřevěných pavilonů na plzeňském výstavišti sklad potravin. Z neznámých příčin vznikl 3. srpna 1945 v tomto pavilonu požár. Žár hořícího pavilonu byl tak velký, že musely být urychleně odklizeny sudy s naftou a benzinem, které byly uloženy na zadním dvoře útvaru a vzdáleny jen přes ulici. Zásahem sboru požární policie, sboru Škodovky a americké armády se však podařilo pouze to, že se požár nerozšířil na další dřevěné objekty.

V roce 1945 se vrátili z koncentračních táborů příslušníci sboru: Bohuslav Rippl, Vojtěch Huml a Václav Vodák. Ti pak sloužili u sboru do svého odchodu do důchodu. V koncentračním táboře však zahynul 4. 2. 1945 Emil Rendl a druhou obětí války byl Ferdinand Novák, který zahynul při náletu na Radčice v květnu 1943. Těmto dvěma byl na dvoře útvaru postaven pomníček.

Po skončení války se soustředila veškerá poměrně moderní požární technika ze všech složek válečné požární služby, tj. Löschpolizei, Luftschutz a Feierschutzpolizei, na stanici požární policie. Odtud pak byla přidělena zčásti jiným požárním jednotkám, ať profesionálním, nebo dobrovolným, zčásti zůstala ve službě plzeňského sboru. Možno konstatovat, že vybavení se značně vylepšilo. V technickém vybavení byly automobilové stříkačky s čerpadly o výkonu 1 500 l/min. i 2 500 l/min., dvě automobilové cisterny, několik dopravních vozů, dvoukolové a přenosné stříkačky. Z Prahy byl přivezen automobilový žebřík o dostupné výšce 32 metrů. Při pražském povstání byl tento žebřík součástí jedné z barikád, ale byl opraven a sloužil asi do roku 1980.

K technickým prostředkům vyrobeným před válkou našimi firmami přibyla technika těchto továrních značek: Klöckner, Mercedes, Opel, KDF, DKW.

K poválečné euforii patřil i hasičský ples, který pořádal Sbor požární policie v neděli 6. ledna 1946 ve dvoranách Městské besedy. Hrál hudba kapelníka Svojíka.

V roce 1947 velmi vzrušila plzeňskou veřejnost událost, při níž přišlo o život 12 lidí, z toho 11 žen.

V Lochotínské ulici, poblíž Roosewelta mostu, měla firma Trylč ve staré stodole výrobu vánočních prskavek.

Osudného letního dne, při nakládání hotových výrobků do auta, upadl jednomu neopatrnému zaměstnanci na zem oharek cigarety. Na zemi a na podlaze ve stodole však byl roztroušen sirný i jiný hořlavý prach. Došlo k zapálení tohoto prachu a k bleskovému rozšíření na celý prostor výroby. Zaměstnankyně prchaly před ohněm do zadní části stodoly, dostaly se však pouze k zamřížovanému oknu, což znamenalo jejich konec, smrt udušením a uhořením.

Zpráva o požáru se na stanici požární policie dostala opožděně. Při příjezdu jednotky byl celý objekt v jednom plameni.

Dvanácti obětem byla na náměstí proti radnici uspořádána tryzna, na katafalku bylo vystaveno 12 rakví a u nich stáli čestnou stráž členové Sboru požární policie. Tohoto pohřbu se zúčastnilo mnoho občanů Plzně.

8. Další vývoj v republice a požární ochraně města

V roce 1946, a sice 26. května, se konaly volby - první volby v osvobozené republice. V těchto volbách zvítězila Komunistická strana Československa. Byly to však volby poslední, dalších 44 let to bylo vlastně pouhé hlasování.

V únoru 1948 došlo pak k vážné změně tím, že KSČ se uchopila moci i prostřednictvím ozbrojených lidových milicí a všemožným způsobem si svoji moc upevňovala. Zrušila stranu sociálně-demokratickou, v níž byli členy mnozí příslušníci Sboru požární policie. Někteří bez odporu přešli do KSČ, jiní váhali nebo projeví neochotu či dokonce odpor, což pro ně nezůstalo bez následků. Došlo k "čistce" a z funkcí i ze služeb Sboru museli v roce 1950 odejít vlastně všichni vedoucí funkcionáři. Velitel Antonín Klimeš, garážmistr Josef Sedlák, vedoucí ústředny Augustin Skuhrovský, ale i další příslušníci Václav Bureš, František Zuvač, Jaroslav Šašek, František Moravec a další.

Třináctého května 1953 vyhlásila vláda měnovou reformu. Obyvateli Plzně byla velmi nepříznivě přijata. Ještě den předtím tehdejší prezident Antonín Zápotocký ujišťoval v rozhlasovém projevu všechny občany: "... naše měna je pevná...".

Odezva na sebe nenechala dlouho čekat. V pondělí 1. června 1953 vyrazily do ulic davy škodováků, přidávali se k nim i další občané a průvod šel protestovat k radnici, kde byly mimo jiné vzneseny i požadavky: svobodné volby a neutralitu republiky. Tam však už byly připraveny oddíly SNB z Prahy v nových modrých uniformách (plzeňští měli ještě v barvě khaki), byli povoláni i vojáci. Bohužel, nasazení proti demonstrantům byli i příslušníci požárního útvaru. Poprvé v historii

požární ochrany v Plzni, a pravděpodobně i v republice, bylo namísto do požáru stříkáno do lidí. Otočné proudnice tehdy nebyly, útok byl prováděn z cisterny Škoda 706 R hadicemi.

Ještě téhož dne byl městský útvar vyslán k požáru dřevěné stěny s různými transparenty a politickými hesly na Dukelské náměstí (nyní Masarykovo nám.). U sousoší Památníku osvobození se sochou prvního prezidenta T. G. Masaryka byl shromážděn dav lidí. Příslušníkům požární jednotky nedovolil ani vystoupit z vozidel s pohružkou, že jim vozidla převrátí, budou-li transparent, zřejmě jimi zapálený, hasit. Jednotka tedy odjela. Mezitím jednotka vojska demonstranty rozehnala a požárníci museli znovu na kritické místo a oheň transparentu uhasit.

Vrcholem potlačení demonstrace bylo stržení Památníku osvobození se sochou prezidenta T. G. Masaryka večer téhož dne. Na krk sochy byla vržena smyčka a pak socha hrubě stržena. Odstraněno bylo i celé sousoší. Zničení pomníku bylo občany města Plzně velmi odsouzeno, neboť, ačkoliv vznikl už v roce 1928, zůstal za německé okupace uchráněn. Nyní, 1. června 1953, byl českými lidmi zničen a odvezen rovnou do škodovacké metálky k roztavení.

Pro příslušníky požárního útvaru města nebylo nepřijemným úkolům toho dne ještě konec. Večer byl vydán rozkaz: stržené sousoší památníku na Dukelském náměstí pomocí autojeřábu Chevrolet naložit na nákladní auta, která sochy odvezou. O půlnoci musel autojeřáb znovu na Dukelské náměstí, kde měl být použit k naložení žulových kvádrů pomníku. Vrátil se bez úspěchu, zátěž neuzdvihl.

O tom, kdo sochu T. G. Masaryka strhl, kdo demontoval i ostatní části sousoší, panovaly různé pověsti, ale jak tomu skutečně bylo, možná už nikdy přesně najevo nevyjde.

Padesátá léta přinesla mnoho změn. V květnu 1950 vyšel zákon č. 62/50 Sb., v dubnu 1953 zákon č. 35/53 Sb. a v roce 1958 další nový zákon o požární ochraně č. 18/58 Sb.

V těchto letech byly zřizovány různé inspekce. Nejprve to byly Inspekce civilní obrany, ve kterých působili vyčlenění příslušníci požárních útvarů. Následoval vznik Inspekce státního požárního dozoru (SPD), kam byli zařazeni většinou bývalí příslušníci SNB. Posléze se zákonem č. 18/58 Sb. tento ruch poněkud ustálil, zůstaly Inspekce požární ochrany, a sice městské (MIPO), okresní (OIPO), krajské (KIPO) atd.

Sbor požární policie podléhal v průběhu let různým nadřízeným orgánům. Městu, ministerstvu vnitra, kraji a znovu městu. Změnil se i jeho název na Požární útvar města Plzně, pak Veřejný požární útvar města Plzně, v polovině šedesátých let to byl Krajský veřejný požární útvar Plzeň.

Změnu v té době doznalo i označení funkcí, byly zavedeny vojenské hodnosti, změněny byly názvy funkcí. Zmizely termíny cvičitel, nadhasič, hasič I. třídy atd. a zavedeny byly názvy velitel směny, velitel družstva, zástupce velitele družstva, technik, pomocný technik, starší a mladší požárník. Oslovení "pane" bylo změněno na oslovení "soudruhu".

Od roku 1950 byl velitelem útvaru npor. Václav Čechura. V té době byla zřízena, zřejmě podle vzoru armády, funkce zástupce velitele pro věci politické, do které téhož roku nastoupil Karel Egermajer v hodnosti poručíka. Ten byl později, začátkem roku 1966, z funkce odvolán a přeřazen k výkonu služby ve směně. V té době byla funkce zást. velitele pro věci politické zrušena, útvar přecházel do nové éry jako Krajský veřejný požární útvar (KVPÚ).

Václav Čechura sloužil ve funkci velitele až do odchodu do důchodu v roce 1970, kdy odcházel s hodností majora PO.

Ačkoliv funkci nastupoval v době politicky velmi rušné a ke každé změně byly tehdy ať oprávněné, nebo neoprávněné výhrady, dlužno uvést, že Václav Čechura se velmi snažil a za jeho vedení byl útvar na velmi vysoké úrovni, mnohé se zlepšilo, zdokonalilo, byla výtečná a velmi čilá spolupráce s ostatními i dobrovolnými jednotkami jak města, tak i sousedních okresů, což bylo přínosem pro všechny strany.

Jistě i proto byl v roce 1966 jmenován do funkce velitele KVPÚ a stal se jedním z nejvyšších představených všech velitelů i požárníků v Západočeském kraji.

Brzy po druhé světové válce bylo společenskou organizací Čsl. svaz požární ochrany zřízeno účelové zařízení - Výzbrojna požární ochrany. Dlouholetým vedoucím plzeňské pobočky byl Václav Brunát, s nímž mělo vedení útvaru dobré kontakty a spolupráci. Jestliže např. výzbrojna potřebovala pomoc například při vyvagonování vozidel sovětské výroby (ZIL), nebo výrobků z NDR (Sachsenring), které byly zasílány drahou, vypomohl útvar. Na oplátku vycházel vedoucí Výzbrojny PO plzeňskému útvaru vstříc při různých těžkostech. Například při problémech s velikostí výstroje, kterou mnohdy opatroval až ve výzbrojnách jiných krajů, apod.

Útvar v příštích letech plnil obvyklé úkoly. Průměrně bylo ročně kolem 100 požárů, mimo toho bylo prováděno čerpání zatopených prostor, odtahy havarovaných vozidel, různé záchrany osob i zvířat.

Zdravotní služba byla prováděna až do roku 1950, kdy byla od útvaru oddělena jako samostatná složka. Sanitky v prostorách útvaru garážovaly i nadále.

Početní stav útvaru se pohyboval několik let kolem 70 mužů. Od roku 1952 byly do služby požárního útvaru přijímány také ženy.

V roce 1950 byla zrušena stálá služba ve Velkém divadle, jinak byl výkon služby při představeních stejný jako v letech minulých. Snad stojí za zmínku, jakým způsobem požární asistenční hlídka svoji službu vykonává.

Hlídka je povinna se hromáždit půl až jednu hodinu před zahájením představení. Velitel запиše účast členů hlídky, prověří telefonické spojení s útvarem a hlídka se rozejde vykonat prohlídku, každý v úseku, jak určí velitel. Všichni musí zkontrolovat, zda jsou na svých místech ruční hasicí přístroje a zda jsou v předepsaných lhůtách přezkušovány. Zda je v hydrantní síti tlak, v hydrantových skříních hadice s proudnicemi, zda svítí všechna nouzová světla, nejsou-li na nesprávných místech uloženy věci, které tam nepatří. Například kdysi v Komorním divadle byla

zjištěna při kontrole v propadle pod jevištěm svářecí souprava. Hlídka musí zkontrolovat, zdali jsou odemčeny všechny nouzové východy a je-li volná cesta za nimi atd. Dohlíží na dodržování zákazu kouření v hledišti i na jevišti, příp. v šatnách. Sleduje užívání různých efektů s otevřeným ohněm a musí být připravena v případě nutnosti zasáhnout. V divadle se může mnohé přihodit. Kdysi se ve hře Romeo a Julie zlomila pochodeň v ruce herce na jevišti a horní hořící část se zakutálela pod praktikábl. Situace byla vyřešena, k požáru nedošlo. Jindy ve hře Život Josefa bylo nutno uhlídat před výstupem na jeviště asi 30 neposedných dětí, z nichž každé mělo v ruce zapálenou dlouhou svíčku. Přitom v zákulisí všude kolem hořlavé závěsy. Ale i takovou situaci musí požární hlídka zvládnout.

Byly i případy, kdy požární hlídka musela pomoci při narušení pořádku. Např. v Komorním divadle příběhla šatnářka za hlídkou, že v kuřárně o přestávce obtěžuje opilý člověk ve špinavých montérkách návštěvníky divadla. I v tomto případě si hlídka poradila, což všichni přítomní návštěvníci divadla kvitovali s uspokojením.

Tři až čtyři hodiny služby v divadle skýtají mnoho možností zásahu hlídky. A tak když požárníky vykonává po odchodu diváků závěrečnou prohlídku všech prostor divadla, může být spokojen, že se díky dobrému a odpovědnému výkonu jeho služby nepříhodovalo nic horšího, než některý z uvedených příkladů. Je známo, že požáry divadel s přítomností diváků měly vždy těžké následky. Například požár divadla v Petrohradě v roce 1836 si vyžádal 800 obětí, roku 1845 v Římě 1670 obětí, dne 6. prosince 1881 v Okružním divadle ve Vídni 917 mrtvých atd. Ještě krátká poznámka k požáru ve Vídni, kdy Wiener Zeitung 9. 12. 1881 napsal: "Jeden jediný hasič by byl mohl zabránit celé katastrofě". Nelze zde rozebírat příčiny požáru a důvod uvedeného výroku novin, jde o to, že požární asistenční hlídka v divadle má svoje opodstatnění, má mnoho povinností a velkou zodpovědnost.

V roce 1951 bylo zřízeno KUPO - Krajské učiliště požární ochrany v Doubravce, kde byli cvičeni i školeni členové dobrovolných požárních sborů z celého plzeňského kraje. Mnozí příslušníci útvaru tam působili jako instruktoři.

Z větších požárů v té době stojí za zmínku požár ve skladu Státních silnic v Liticích (tzv. Arazímka) dne 26. února 1951, jehož likvidace si vyžádala pět hodin úsilí.

25. října téhož roku vznikl požár cihelny v Blovicích. Na jeho likvidaci se podílel i plzeňský požární útvar. Přes velké úsilí nasazených požárních jednotek vznikla škoda ve výši 20 milionů Kčs.

V červenci 1952 vznikl po úderu blesku požár kostelní věže v Nepomuku. Zde požární útvar zasahoval pomocí automobilového žebříku a autocisterny. Ačkoliv val silný vítr a autožebřík na svých čtyřech podpěrách "přešlapoval", podařilo se požár zlikvidovat tak, že nedošlo ani ke zřícení zvonů, ani k rozdrčení věžních hodin, byly zachráněny i varhany a vlastně celá budova.

Za zmínku stojí i požár budovy ONV v Horažďovicích, kam až byla vyslána požární pohotovost z Plzně. Práce byly ztíženy osmadvacetistupňovým mrazem. Hadicové dopravní vedení bylo třikrát rozvinuto a třikrát zamrzlo. Vozy se musely

zahřívát, aby čerpadla nezamrzala, byl velký nedostatek vody. Mužstvo pracovalo nepřetržitě 22 hodin bez jídla, poté bylo vystřídáno požárním útvarem Rokycany a četou vojáků. Hadice se po skončení musely nechat na místě, neboť je nebylo možno pro mráz svinout.

V roce 1963 a 1964 znatelně stoupl počet požárů, a to z dřívějších průměrných 100 na 220 požárů (mimo ostatní případy různého čerpání, záchrany, odstraňování závad apod.).

V šedesátých letech měl požární útvar patronát nad mateřskou školou u lochotínské lávky. Příslušníci útvaru opravovali dětem hračky, prováděli i některé úpravy na zařízení školy. Práce s mládeží byla nepsaným úkolem sboru po všechna léta. Dělo se tak formou exkurzí školní mládeže na útvar, předváděním ukázek výcviku s technikou, požárníci besedovali s dětmi na pionýrských letních táborech, organizovali různá námětová cvičení ve spolupráci se školami.

Mnozí příslušníci útvaru vedli, nebo dosud vedou kolektivy "Mladých požárníků" ve svých domovských dobrovolných hasičských sborech.

Dosti mimořádný případ záchrany se udál v r. 1963. Skupinka chlapců toužících po dobrodružství se vypravila k opuštěnému dolu na stříbrnou rudu u obce Vyškov na Chodovoplánsku.

Z chlapecké zvědavosti, ale i nerozvážnosti, spustili jednoho z nich, šestnáctiletého Láďu, do 84 metry hluboké šachty. Za pomůcku jim posloužil drát z pastevního ohradníku. Dolů se chlapec dostal, nahoru už nemohl. Dráty se trhaly a tak se kluci strachy rozutekli. Naštěstí tři z nich našli odvahu a ohlásili to pohraničnickům.

Už se smrákalo a mnoho lidí, kteří se shromáždili u šachty, zoufale hledalo způsob (i odvahu) jak se pro chlapce spustit. Nezbylo nic jiného, než zavolat na pomoc plzeňské požárníky. Když se jednotka dostavila, byla už tma. Na dvou navázaných silných lanech byl dolů v Kochově pásu spuštěn četař Bárta. Dole zapnul do pásu nejdříve chlapce. Až když byl chlapec v bezpečí, byl vytažen i zachránce. Přiznal se, že mu nebylo dobře po těle. Tma, hloubka 84 metry a ze stěn se při dotyku vždycky něco sesypalo.

Konec dobrodružství nerozumných chlapců byl nakonec šťastný. Četař Bárta dostal od MěNV děkovný dopis a peněžitou odměnu.

Dne 21. června 1964 se konala v Plzni krajská oslava 100. výročí vzniku dobrovolné požární ochrany v českých zemích. Těchto oslav se zúčastnily nejen dobrovolné jednotky, ale i útvary z povolání. Součástí těchto oslav byl slavnostní pochod po Moskevské třídě (nyní Americké). V desetistupech tehdy pochodovali členové požárních sborů ze všech západočeských okresů, projela ve dvojitěpu technika, autostříkačky, autocisterny, autožebříky a další. V další části oslav provedl požární útvar města ve spolupráci s dobrovolnými jednotkami námětové cvičení - požární útok na budovu muzea. Požárníci předvedli ještě hašení hořícího automobilu. Vodu čerpali z řeky Radbuzy. Všechna mobilní technika se pak soustředila na náměstí Republiky, aby si ji zájemci mohli prohlédnout. Této oslavy se zúčastnila široká plzeňská i mimoplzeňská veřejnost.

Dne 3. října 1964 vznikl požár na farmě státního statku Kumberk. Objekt této farmy stojí o samotě, ukryt terénními vlnami. Z okolí požár nebylo vidět. Telefonní spojení se po dlouhou dobu nedařilo. A tak se do příjezdu požárního útvaru rozrostl požár do takových rozměrů, že většina budov byla v plamenech už při zahájení hašení. Hukot plamenů, husté zakouření, pobíhání a bučení dobytka, zoufalé pobíhání lidí - to byl první dojem při příjezdu požární jednotky. Likvidace požáru, která trvala čtyři dny, se zúčastnil celý útvar i sbory dobrovolné.

Požár statku Kumberk 3. října 1964.

Od samého vzniku požáru byly postrádány dvě děti zaměstnanců statku. V zoufalé naději, že snad nejsou uvnitř plamenů, bylo četou vojáků a příslušníků SNB prohledáváno okolí. Bohužel, už druhého dne při odklizovacích pracích byly obě děti vyhrabány uhořelé. Požár způsobily zřejmě ony svojí hrou se žhavými uhlíky z kovárný.

Dne 26. října 1964 odjelo jedno družstvo požárního útvaru na likvidaci požáru generátorové stanice v n. p. Ploché sklo, závod Dukla v Oloví v okrese Sokolov. Družstvo zde bylo nasazeno po tři dny, pak bylo vystřídáno jiným požárním útvarem, neboť na likvidaci se střídaly jednotky požárních útvarů z celého Západočeského kraje i Požární útvar Praha, včetně pracovníků Hlavní správy MV.

Jak došlo k požáru? V prostoru zauhlavací plošiny ve čtvrtém podlaží budovy generátorové stanice bylo nutno při výměně třídičky uhlí provést řezání kyslíkem.

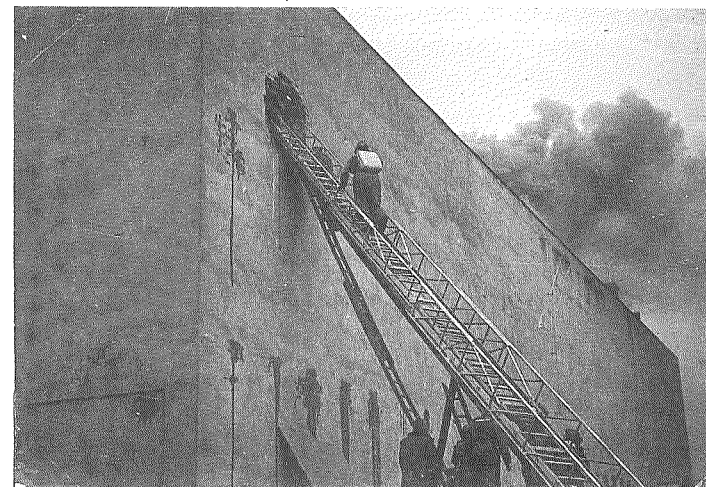
Požár statku Kumberk 3. října 1964, kde uhořely dvě děti.

Ačkoliv bylo pracoviště uklizeno od uhelného prachu i postříkáno vodou, začaly se po skončení řezacích prací objevovat ohniska doutnajícího uhelného prachu, která zřejmě unikla pozornosti při úklidu. Na plechové podlaže stály loužičky vody. Do jedné z nich chtěl člen závodního požárního sboru takovéto žhnoucí ohnisko uhelného prachu smést. Nežli však tato hrstička dopadla, rozvířením byla přivedena k výbuchu, načež následoval mohutný výbuch směsi kysličníku uhelnatého z násypníků se vzduchem, byla utržena střecha, vyražena všechna okna v podlaží a došlo k zapálení uhlí v násypnicích. Při výbuchu byli dva lidé zabiti, deset dalších zraněno, popáleno. Při hasební akci neustále hrozilo nebezpečí dalšího výbuchu kysličníku uhelnatého, muselo být proto pracováno v ochranných osinkových oděvech, hašení se provádělo pěnou. Třetího dne se jednotka VPÚ Plzeň vrátila na svoji základnu, likvidace požáru v Oloví ovšem pokračovala.

Poněkud obsírnější bude zmínka o požáru plzeňských "Mrazíren" v Plovární ulici, který byl ojedinělý nejen v Plzni, ale patrně i v Československu. O tomto požáru údajně psaly noviny až v USA.

V úterý 23. února v 02,16 hod. byl vyhlášen poplach a na místo odjely jednotky útvaru. Průzkumem bylo zjištěno, že hoří v chladicím boxu v prvním patře dvoupatrové budovy, přímo proti jedinému 1,20 m širokému schodišti. Byl proveden útok dvěma proudy C (průměr hadice 52 mm), později i v dýchacích přístrojích. Vlivem úniku a výbuchů čpavku, padání asfaltokorkového obložení s omítkou ze

stropu a stěn, bylo mužstvo několikrát sraženo zpět, aby znovu a znovu podniklo útok na ohnisko požáru.

Požár "Mrazíren" únor - březen 1965. Záchrana zboží vystřeleným otvorem ve zdi budovy - jiná možnost nebyla.

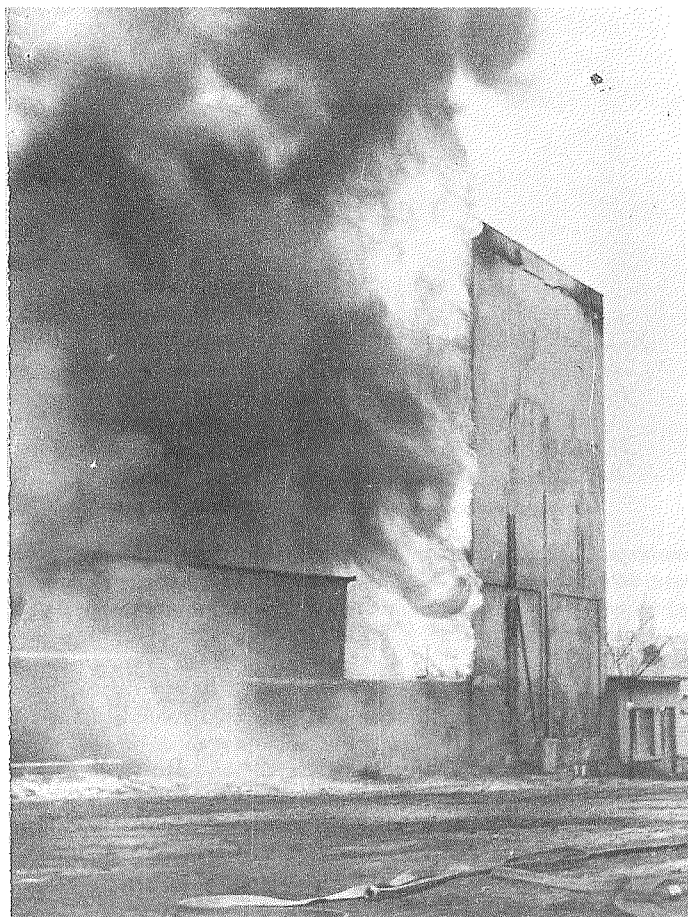
Všechna snaha, bohužel, byla marná. Oheň se šířil asfaltokorkovým obložením stěn a stropů, šířil se i dřevěnými kanály vzduchotechniky po celém objektu všemi směry, aniž byla jakákoliv možnost kontroly. Šířil se i do druhého patra, kde bylo skladováno 12 vagonů sádla.

Dlužno uvést, že tato dvoupatrová budova neměla ani jediné okno a vstup do všech prostor objektu byl možný jediným vchodem s úzkým schodištěm, které však bylo zachváčeno požárem nejdříve.

Po marných pokusech uhasit boxy u schodiště a probojovat se do dalších prostor, bylo štábem hašení rozhodnuto začít s evakuací zboží z přízemí, přičemž pomáhala skupina vojáků. Zboží bylo ukládáno na plochu zimního stadionu. Přizvaní vojenští pyrotechnici, podle informací pracovníků mrazíren o vnitřní dislokaci, vystřelili otvor v zadní části budovy. Odtud pomocí žebříků DZ a AZ, smykací plachty a dřevěného žlabu byla prováděna záchrana sádla a dalšího zboží. Po půlhodině však pro silné zakouření a zvýšenou teplotu nebylo možno pokračovat. Proto byl ve střeše vystřelen další otvor, kterým byly kouř a teplota odvedeny, takže se dalších jeden a půl hodiny pokračovalo.

Velitel vyhlásil 100% pohotovost útvaru, byly přivolány i požární útvary Rokycany, Klatovy, Cheb, Karlovy Vary, ČSD i Škodovka a dobrovolné požární sbory z obvodu města. Bylo jasné, že objekt nelze zachránit, ale boj s ohněm směřoval alespoň k tomu, aby nedošlo k rozšíření na další sousedící objekty a budovy. Proto

byl celý objekt mrazíren v noci i příští den obklíčen připravenými vodními a pěnovými proudy. Vodní proudy stříkaly do větracích otvorů, aby se snižovala teplota a nedošlo ke zřícení celé budovy najednou. Bylo jasné, že dojde-li zároveň ke vznícení stále ještě značného množství uloženého sádla, může nastat katastrofa.

Požár "Mrazíren" 23. 2. - 17. 3. 1965. Okamžik rozestupování zdiva a vytlití hořícího tuku dne 24. 2. 1965 ve 14 hodin.

Večer se zřítla střecha nad schodištěm. Betonové stěny byly rozpáleny do červena, těžké betonové části visící na železných prutech se tahem požáru kývaly, roztavené sádlo protékalo po schodišti do přízemí i ven z budovy. To se již začaly žárem rozestupovat stěny objektu, z trhlin šlehaly plameny. Ve 14 hodin se zakývala

zadní stěna. Část se jí zřítla do ohně, část na ulici. Zvířený hořící tuk vytvořil ohromnou ohnivou kouli, která s příšerným hukotem vydávala žár do širokého okolí. Z postříkaných stěn vedlejších budov začala vystupovat pára, barva na oknech a dveřích začala tvořit puchýřky. Všechny připravené hasební proudy byly po prvním úleku opět obsazeny a během pár vteřin pracovaly naplno. Pěna do ohně a vodní proudy tvořily clony před sousedními objekty. Všechny asi 120 požárních bylo na svých místech u proudnic, příměšovačů, rozdělovačů, u strojů a hydrantů. Nedošlo k žádnému zapálení dřevěných objektů v blízkosti a ohnivá záplava byla během tří minut zchlazena natolik, že nemohla způsobit další rozšíření požáru. Úplné uhašení bylo dílem několika dalších desítek minut.

Největší nebezpečí bylo zažehnáno. Na požářišti byla ponechána část jednotek VPÚ Plzeň, ostatní byly poslány do svých zbrojnic. Útvary se vrátily do svých stanic příštího dne. Poslední otevřené ohnisko bylo likvidováno v neděli 28. 2. večer.

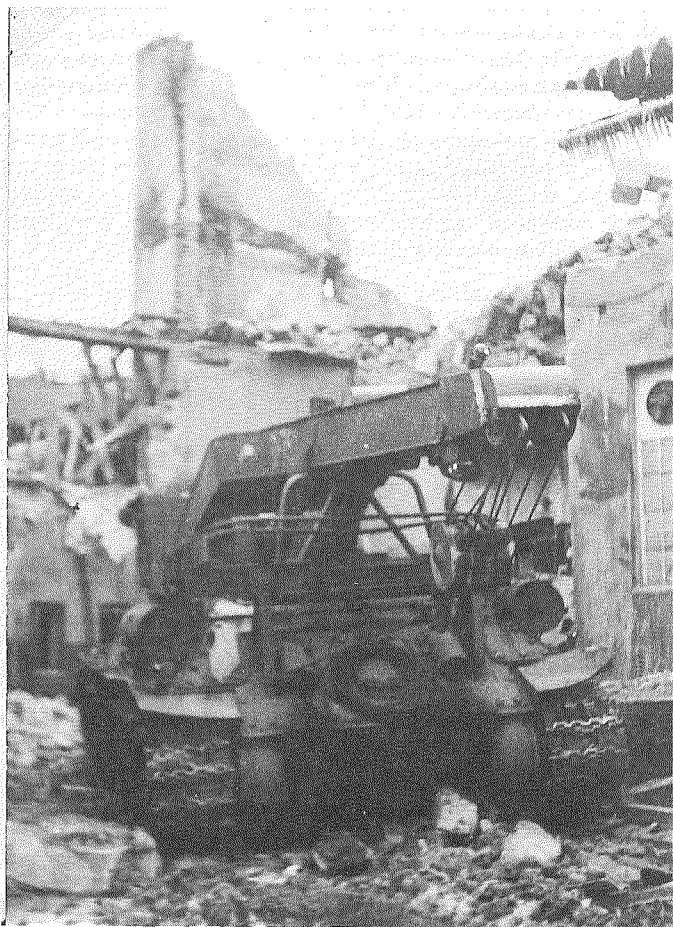
Celých šest dnů, ve dne v noci bojovali požárníci s ohněm. Další dny začali pracovníci Pozemních staveb pomocí jeřábů a bagrů s rozebíráním sutin zříceného prvního a druhého patra. Během dne 3. března se však znovu vznítlo asfaltokorkové obložení dosud stojícího přízemí a snaha uhasit je, se ukázala stejně zoufalou, jako před devíti dny v prvním poschodí. Podařilo se však zabránit rozšíření požáru na tu část přízemí, kde byla strojovna a suterén s jednometrovou vrstvou sádla. Sádlo už před požárem nebylo určeno pro konzumaci, ale levně dovezené ze zahraničí bylo určeno pro průmyslové zpracování.

Během zásahu byl mráz až - 18 °C, voda v hadicích, hydrantech, čerpadlech, přestože stále proudila, při zmenšeném průtoku v proudnicích zamrzala. Bylo nutno je rozmrazovat, hadice vyměňovat, namrzaly armatury, stroje i obleky mužstva. K rozebírání požárem rozrušené betonové budovy byla použita i těžká technika vojenská, včetně tanků.

Příslušníci VPÚ Plzeň byli na požářišti až do 17. března, čili celkem 23 dny. Při zásahu bylo zraněno šest příslušníků, dva z nich byli ponecháni v nemocničním ošetření čtyři dny.

Hlavní příčinu velké škody nutno spatřovat v nesprávném provedení objektu z hlediska požární ochrany. Na původně přízemní budovu, postavenou jako sklad a chladárna vajec, byla za druhé světové války přistavena dvě poschodí a používána na skladování potravin a velkého množství tuků. V celém objektu nebyla žádná požárně dělící konstrukce.

V tehdejších novinách se objevovalo neodborné a neobjektivní hodnocení. Je naprosto jednoznačné, že příslušníci zasahujících jednotek projevili vysokou morálku, vypětí sil a hrdinství. Tento požár (tehdy získal název "požár století") nebylo v lidských silách zlikvidovat jinak, než tak, jak zlikvidován byl. Na akci "Mrazírny" se mimo menšího počtu příslušníků armády a SNB podíleli příslušníci šestí požárních útvarů a členové jedenácti dobrovolných požárních sborů, celkem skoro 200 požárních.

K rozebírání požárem rozrušené budovy byla použita i těžká vojenská technika.

Požár plzeňských mrazíren doplňoval sérii velkých požárů v posledním půlroce: Kumberk, Nečtiny, Oloví, ZVIL (Škoda) i další, které likvidovali příslušníci požárního útvaru města Plzně.

Rok 1965 byl vůbec velmi bohatý na mimořádné případy. Tak tomu bylo i 17. července tohoto roku, kdy parno a dusno nevěstily nic dobrého. A skutečně - odpoledne se obloha zatáhla těžkými olověnými mraky a spustil se prudký déšť, průtrž mračen. Kanalizační rošty nestačily vodu pobrat, voda se dostala do sklepů obytných domů i bytů, kotelen a skladů nejrůznějších podniků.

Ústředna VPÚ převzala mnoho, i zoufalých, proseb o pomoc. Byla opět vyhlášena 100% pohotovost útvaru, pohotovost i pro dobrovolné sbory. Velitel útvaru požádal plzeňský rozhlas, aby vydal zprávu, aby i dobrovolné mimoplzeňské jednotky přijely na pomoc.

V zoologické zahradě následkem přívalu vody, který dosahoval až 1 metr výšky, bylo ohroženo 30 dětí a 40 dospělých. Děti byly pohotovostní jednotkou VPÚ vyneseny mimo ohrožený prostor, dospělí se za pomoci požárníků vodou vybrodili.

Vlivem ohromného množství vody stouply i hladiny boleveckých rybníků. První, který nevydržel nápor, byl Třemošenský, jehož vody nejen že zaplavily silnici Plzeň - Třemošná, ale podemlely žateckou železniční trať tak, že vlaková doprava musela být přerušena. K poškození hrází došlo i u Košináře a Seneckého rybníka. Druhého dne, přes všechna opatření zamezující průsaku hráze Velkého rybníka, došlo i tam k protržení. Mimo jiné další škody, vzala voda s sebou i část silnice Plzeň - Bílá Hora.

Protržení hrází rybníků bolevecké kaskády po průtrži mračen 17. července 1965.

Během necelých tří dnů bylo provedeno v 95 případech čerpání zatopených prostor. Na pomoc při čerpání byly povolány dobrovolné požární sbory ze Starého Plzece, Doudlevec, Hradiště, Skvrňan, Božkova, Bílé Hory, Doubravky, Radobčic, Koterova, Nové Hospody, Litic, Blovic a Sedlce.

Protřzení hrázi rybníků bolevecké kaskády po průtrži mračen 17. července 1965.

Dnem 1. února 1966 byl do funkce zástupce velitele útvaru jmenován absolvent školy požární ochrany, středoškolák a záložní důstojník Miloslav Sedlák.

4. července 1966 byl požární útvar převeden z podřízenosti Městského národního výboru pod Krajský národní výbor jako Krajský veřejný požární útvar (KVPÚ).

Dne 13. března 1966 vznikl požár, hodnocený v té době jako největší v historii elektrotechnického závodu oborového podniku Škoda Plzeň - Doudlevice.

Požár vznikl kolem poledne v tzv. staré zkušební oddělení transformátorů. Příčinou byl zkrat, který vznikl při zkouškách v napájecím rozvaděči. Od něho se vznály staré, olejem nasáklé kabely, po nichž se oheň rychle šířil. Došlo k zapálení oleje ve velké válcovité nádrži v dílně.

Na pomoc byl povolán i veřejný požární útvar města, který se dostavil s autožebříkem. Požárníci vnikli okny na galerie nad dílnou, odkud vynesli kyslíkové láhve, které už byly tak horké, že se v holých rukou nedaly udržet. Hrozilo rozšíření požáru na přilehlý objekt impregnace, kde byly podúrovňové olejové nádrže a další množství hořlavého materiálu.

Společným úsilím požárního útvaru Škodovky a útvaru města nedošlo k rozšíření požáru a během hodiny bylo nebezpečí zcela zažehnáno. Nikdo nebyl zraněn,

zachráněny byly několikamilionové hodnoty - např. jeden nedokončený transformátor měl hodnotu půl druhého milionu korun. Přitom byly některé výrobky vzdáleny od požáru jen několika metrů.

O tom, že nebezpečí číhá na požárníka nejen při požáru nebo jiném nebezpečném zásahu, svědčí událost, kdy došlo k smrtelnému úrazu už při výcviku. V osudný zářijový den roku 1966 se měla podle plánu výcviku provádět záchrana z vyšších podlaží pomocí smýkáčích plachty. Smýkáčích plachta byl otevřený mělký žlab z plachtoviny, cvičilo se s ním několikrát do roka. Plachta byla vytažena a upevněna ve 4. patře cvičné věže. Jako první seskočil do plachty zástupce velitele družstva Karel Egermajer. Za ohromného zděšení všech přítomných náhle vybočil a asi ze třímetrové výšky dopadl hlavou na dlažbu dvora. Byl sice ihned odvezen do nemocnice, zde však přes všechnu snahu lékařů po několika dnech zranění podlehl.

Následoval nesčetný počet zkoušek plachty, vyšetřování odbornými komisemi z města, kraje i ministerstva vnitra. Bylo usouzeno, že ačkoliv byly dodržovány všechny předepsané zkoušky, uložení a provětrávání, plachta vlivem času doznala nějakou deformaci. Proto bylo používání otevřených plachet ministerstvem vnitra zakázáno u všech požárních jednotek.

Příslušník útvaru Josef Sloup, vyučený sedlář, ušil novou tunelovou plachtu, podle vzoru trofejní německé, zapůjčené z Karlových Varů. 12. června 1970 pak napsaly noviny Večerní Plzeň pod titulkem Jízda z osmého patra toto: "Včera v poledne přihlíželo mnoho zvědavců v Částkové ulici u studentských internátů zkoušku, kterou prováděli zástupci požární ochrany společně s Hlavní správou PO MV ČSR a zástupci n.p. Technolen z Lomnice n. Popelkou, závod Hlinsko v Čechách. Zkoušela se zde tunelová plachta pro skluz na záchranu osob z výškových staveb při požáru. Je vyrobena z jednoho kusu lněného plátna o délce 35 metrů, po obvodě měří dva metry. Dříve se používalo plachet otevřených, které nebyly bezpečné a u kterých hrozilo nebezpečí vypadnutí".

Po ještě několika dalších zkouškách byla plachta schválena a zadána sériová výroba n. p. Technolen. Škoda jen, že zavedení tunelové plachty muselo předcházet smrtelné zranění člověka.

Početní stavy útvaru se měnily nepatrně, měnilo se ale vybavení technikou. V roce 1967 měl útvar města Plzně početní stav 72 příslušníků. V tomto roce bylo provedeno 12 námětových cvičení, z toho 4 ve spolupráci s jinými požárními jednotkami. Ze služby VPÚ byla vyřazena trofejní technika AS 15 Klöckner a Mercedes, do dobrovolných jednotek byla předána ASC Praga V3S, nákladní Praga RN a další. Bylo zrušeno používání kovových přileb, zavedeny byly polyamidové, později laminátové, jejich tvar se několikrát změnil.

Technické vybavení útvaru bylo obměněno novou, modernější technikou, vozidly Š-706 RTHP a T-138. V té době měl útvar 540 dílů hadic B, 451 dílů hadic C, čili celkem téměř 20 kilometrů.

V roce 1970 měl útvar celkem 5 automobilových cisteren Š 706 RTHP, 2 cisterny T 138, 2 automobilové žebříky Klöckner 32 metrů, Sachsenring 25 metrů, požární plošinu Š 76 PP 20 a více dalších vozidel.

Dne 29. února 1968 po půl páté odpoledne volal telefonem topič z hlavní pošty v Solní ulici, že ze střechy Pedagogické fakulty ve Veleslavínově ulici slehají plameny. V 16,39 hod. byl vyhlášen poplach, na místo požáru odjelo první výjezdové družstvo. Po zjištění situace, kdy otevřeným stropem v nejvyšším podlaží této mohutné budovy bylo vidět hořící stropní trámův i hořící střešní konstrukci, byla žádána pomoc další cisterny a automobilového žebříku.

„... ze střechy Pedagogické fakulty ve Veleslavínově ulici slehají plameny“ - to byla telefonická hláška o požáru tohoto objektu 29. února 1968.

První útok byl veden vnějškem budovy po lešení, kterým byla celá budova obstavena. Dalším průzkumem bylo zjištěno, že požárem je zachváčena větší část půdního prostoru, část střechy a strop nejvyššího podlaží. Bylo povoláno i druhé výjezdové družstvo směny i druhý automobilový žebřík. Na pomoc se dostavila autocisterna ZPÚ Škoda s třemi muži.

Objekt byl v rekonstrukci, část střechy byla odkryta, část shořelá, takže požár měl dostatek vzduchu a šířil se rychle všemi směry. Zásah vnitřkem budovy na půdu, kde hořela najednou čtyři oddělení půdy, byl pro velké zakouření a vysokou teplotu v prvních fázích nemožný. Proto byly útočné proudy vedeny z automobilových žebříků. Teprve později bylo možno vniknout do budovy vnitřkem a hlásit veliteli obou družstev, že přes značné zakouření je oheň vidět jak směrem k výstavišti, tak směrem k náměstí.

Na místo požáru se dostavily ještě dobrovolné sbory z Hradiště, Bolevce a Lobež, které provedly pod velením velitelů družstev VPÚ útoky po schodišti

otvorem ve stropě posledního podlaží budovy na půdu. Bohužel, použitím konopných hadic a jejich velkým průsakem, ale i vodou, kterou bylo hašeno, došlo k promočení stropů asi čtyř místností - učeben či kabinetů. Přitom projeví iniciativu a obětavost studenti, učitelé a zaměstnanci fakulty, kteří pomůcky, obrazy a sbírky přenašeli do bezpečného prostoru, takže nedošlo v podstatě k žádným větším škodám ani požárem ani vodou. Škoda která vznikla jenom na budově byla odstraněna v průběhu rekonstrukčních prací.

Zásah si vyžádal velkého vypětí a obětavosti všech příslušníků požárních jednotek. Byl proveden během jedné noci.

Při akci byl po celou noc v chodu osvětlovací agregát útvaru a osvětloval třemi reflektory vnitřek budovy, která byla během zásahu bez proudu. Navíc v 18,45 hod. přijelo družstvo vojáků o síle 1 + 7 a hlásilo se o úkol osvětlení požářiště vlastním osvětlovacím agregátem. Úkol jim byl přidělen, provedli osvětlení venku.

Na akci se podílelo celkem 62 požárních, 8 vojáků a několik příslušníků SNB, kteří hlídkovali kolem požářiště.

9. Opět osudová osmička na konci letopočtu, rok 1968

Rok 1968 byl od samého začátku velmi rušný. Tento ruch se nevyhnul ani Krajskému útvaru v Plzni. Coby krajský útvar měl hasební obvod vlastně v rámci celého kraje. Především se ale rozrůstalo město. Jen sídlištěm Slovany se zvětšilo o 30 tisíc obyvatel, začínala výstavba na Borech a na Lochotíně, takže úkoly útvaru přibývaly. Bohužel, tento růst se neprojevil v podmínkách útvaru. Dále sídlil v malých, nevyhovujících prostorách, platy byly oproti jiným profesím velmi malé, takže početní stavy se nezvětšovaly, ale spíše zmenšovaly. Někteří odešli za lepším výdělkem do jiného zaměstnání a noví zájemci se s ohledem na plat, délku pracovní doby a riziko povolání nehlásili.

V té době byl nástupní plat požárníka 1 160 Kčs, plat staršího požárníka maximálně (strop) 1 500 Kčs, maximální plat např. velitele směny 1 700 Kčs. Tento stav byl i v ostatních požárních útvarech. Situace se nakonec vyhroutil tak, že v útvarech byly ustaveny stávkové výbory. Dne 4. dubna 1968 se konala veřejná schůze ROH KVPÚ Plzeň, rozšířená o zástupce ostatních požárních útvarů v kraji. Z této schůze byla poslána na orgány státní správy takováto rezoluce (výňatek):

1. Žádáme o okamžité zavedení prozatímní platové úpravy s platností od 1. 1. 1967, jak stanovil dokument ÚV KSČ, a to zvýšení platů nejméně o 20 % nad stropy dosavadních platů.
2. Znovu propracovat za aktivní účasti odborových a stranických orgánů novou osnovu zákona o požární ochraně, a to hlavně v bodech, které hovoří o povinnostech a hlavně nárocích příslušníků ÚPO a navrácení výhod, které jim byly postupně během let odebrány. Dále žádáme, aby byl vzat zřetel na výsluhu let a zkrácení doby výsluhy na 55 roků a bylo pamatováno na soudruhy, kteří už teď přesluhují.
3. Zajistit ÚPO přidělování požární techniky přímo od výrobců bez mezičlánků. Techniku, výzbroj a výstroj kupovat pouze kvalitní.

4. Urychlit výstavbu požárních zbrojnic v Západočeském kraji, aby nekončila vždy jen u dokumentace.
5. V novém zákonu požadujeme vymezit povinnosti pož. útvarů, aby nedocházelo k jejich zneužití ze strany nadřízených orgánů a jiných složek. Touto rezolucí se stavíme za požadavky pražských požárníků.

Pokud by příslušné orgány do 14. dubna 1968 nesplnily naše požadavky pod bodem 1., vstoupí všichni příslušníci požárních útvarů v Západočeském kraji do stávky na podporu našich požadavků. Po dobu stávky budou zajištěny všechny práce vyplývající ze zákona o požární ochraně, které zajišťují požární bezpečnost. Týká se požárních zásahů, zásahů při pohromách a katastrofách.

Stávka by se týkala čerpání, odtahování překážek, asistenčních služeb v divadlech a vnitřních prací v útvaru. Stávka by byla zahájena dne 15. dubna 1968 v 7,00 hod. a trvala by do vyřešení požadavků (konec citátu).

Téměř celý rok probíhala různá jednání, dokonce až na úrovni ministerstva vnitra, až s konečnou platností záležitost řešila Rada ZKNV, která schválila zvýšení platů požárníků o 13,25 %. Nová platová úprava vešla oficiálně v platnost 1. dubna 1968. Přesto by bylo zajímavé porovnání i těchto "nových" platů s tehdejšími platy pracovníků jiných složek MV.

V historii našeho národa hrály velmi významnou roli některé letopočty, často končící číslicí 8. Např. roky 1848, 1918, 1938, 1948 . . .

Rok 1968 byl rokem tzv. "Pražského jara", kdy byla snaha vedoucích politiků našeho státu vytvořit "socialismus s lidskou tváří", neboť politické procesy a popravy nevinných lidí v padesátých letech, ale i další změny v politickém životě byly zaváděny většinou způsobem, které byly v příkrém rozporu s původními ideály socialismu a demokracie. Tento demokratizační proces byl násilně ukončen zásahem vojsk Varšavské smlouvy dne 21. srpna 1968. Vše se dělo pod rouškou "bratrské pomoci", která "zachránila socialismus před kontrarevolucí."

Je samozřejmé, že tato situace měla dopad i na dění v požárním útvaru. Jelikož se dalo těžko předpokládat, jak se bude situace vyvíjet dál, byl útvar povolán do 100% pohotovosti. Panovala nervozita v očekávání věcí příštích. Na velitelství útvaru přišli sovětsí důstojníci s představou, že si zde udělají velitelství. Naštěstí k tomu nedošlo, protože s postupem tzv. normalizace se tanky, které zatarasovaly hlavní třídy ve městě, stáhly do jiných prostorů mimo Plzeň.

Vstup vojsk provázely různé protestní projevy, houkání sirén, vlaků, klaksonů automobilů, houkaly i klaksony na stanici VPÚ, byla i generální stávka jako výraz odporu k potupné okupaci. Samozřejmě, že vše bylo zbytečné a dočasně umístěná vojska SSSR zůstala v naší zemi "dočasně" 23 roky.

Život na útvaru šel dál. Byly prováděny běžné úkoly a snad trochu mimo stereotyp byly asistence při odstřelech různých starých objektů ve městě, kdy jedním z úkolů bylo zkropit prach, kterého se po výbuchu vytvořil vždy celý mrak, a zároveň být pohotově v případě další potřeby zásahu.

Prvním mírovým výbuchem od konce války byl odstřel bloků domů v Nejedlého sadech, Komenského ulici, Kasární ulici a restaurace Plzeňka, bývalé Vídeňské kavárny. Celkem 10 130 vyvrtných otvorů ve zdech těchto domů bylo zaplněno trhavinou a dne 13. ledna 1967 v 09,30 hod. se během šesti vteřin domy proměnily v 10 000 kubiků suti.

Příští rok v prosinci zmizela stejným způsobem proslavená plzeňská kasárna pětáctátého pěšího pluku "Foligno", ve kterých si vojenskou službu odbývalo mnoho občanů Plzně a okolí. Tento objekt byl podstaven v roce 1825, a tak byl po 143 letech jako nevyhovující (v posledních letech sloužila kasárna coby sklady obchodu) během dvou vteřin trhavinou proměněn v hromadu suti.

Odstřel "35" kasáren - prosinec 1968.

Na místě všech těchto demolovaných budov je dnes parkoviště, jsou zde nové široké vozovky, které jsou napojeny na nový most přes řeku Mži. Most nesl nejdříve jméno A. Zápotockého, v roce 1991 byl přejmenován na most generála Pattona.

Začátkem prosince 1968, po více než dvaceti letech, postavili příslušníci útvaru na popud Městského výboru Čs.červeného kříže (podle dřívější tradice) na náměstí Republiky 14 metrů vysoký smrk - "vánoční strom republiky". Jeho osvětlení a výzdobu si vzala za úkol Technická služba města Plzně. Pod stromem byla instalována zahrádka, která se otevřela 10. prosince a občané měli možnost do přípra-

Odstřel "35" kasáren - prosinec 1968.

vených pokladniček vložit svůj peněžitý dárek na vybudování vesničky SOS. Strom stál na náměstí do prvních lednových dnů a vhodně doplňoval atmosféru Vánoc.

V měsíci březnu 1969 se dostavil na velitelství útvaru pracovník n. p. Benzina z Prahy se žádostí o spolupráci při dobudování objektu skladu pohonných hmot na Orlíku u Třemošné. Jednalo se o naplnění kovových velkoobjemových nádrží o objemu 16 000 m³ vodou. Důvodem bylo, aby při ukládání betonu kolem nádrží nedošlo k jejich deformování.

Voda byla čerpána z potoka v Třemošné od továrny "Platinka", tj. ze vzdálenosti asi 1,5 km a se značným výškovým rozdílem. Byl proveden propočít a vypracován plán, jakým způsobem a v jakém čase se bude úkol plnit. Byla sjednána smlouva na 20 dnů a toto se podařilo dodržet.

V akci byly tři stříkačky, které dvojitým vedením dodávaly vodu v množství 700 l/min. nepřetržitě 20 dnů. Obsluhu tvořilo pět příslušníků VPÚ. Aby akce měla hladký průběh, byla jednotlivá čerpací stanoviště spojena telefonem, obsluha byla dostatečně vybavena n. p. Benzina i VPÚ.

Někdy v tomto čase byl Technické službě města Plzně předán vyprošťovací vůz Chevrolet, neboť vzhledem k nízkému stavu příslušníků útvaru se velmi těžko zajišťovala odtahová a vyprošťovací služba.

V každém roce bylo prováděno několik námětových cvičení. V roce 1969 jich bylo sedm, z toho čtyři ve spolupráci s dalšími požárními jednotkami. Byla to cvičení na požár výškového domu na Charkovském nábřeží (nyní Anglickém nábřeží), dále na budovy internátů v Částkové ulici, třikrát na výstavišti, na panelový dům v ulici Stavbařů (nyní Krejčíkova) a jedno cvičení v OP Škoda. Mimo toho bylo deset cvičných poplachů.

Bylo prováděno školení a výcvik s dobrovolnými požárními sbory, rovněž v podnicích a s vojáky.

O cvičení požárníků se živě zajímal i denní tisk. O jedné takové akci napsaly noviny Večerní Plzeň dne 14. dubna 1969 pod nadpisem Jak nám hořel mrakodrap toto: "Hořííí, znělo dnes ráno ulicemi Plzně a požárníci z městského útvaru, Škodovky, dílen ČSD a papíren ujížděli s rozžatými světly k Charkovskému nábřeží.

Námětové cvičení 14. 4. 1969 na výškovém domě na Charkovském nábř. V záběru použití tunelové plachty pro skluz, v pozadí 2 automobilové žebříky.

Z oken i střechy ještě nedokončené výškové budovy se valil kouř. V oknech se objevovaly postavy, některé v plynových maskách, jiné s kapesníky před ústy. Mávaly na požárníky. V davu přihlížejících ukazovala zděšeně jedna paní druhé: "Podívejte se, tamhle v tom pátém patře. Už tak dlouho kývá a oni pro něj nejdou...". Druhý pán vykřikoval: "Já jsem to věděl, že než to stačí dostavit, tak to shoří...".

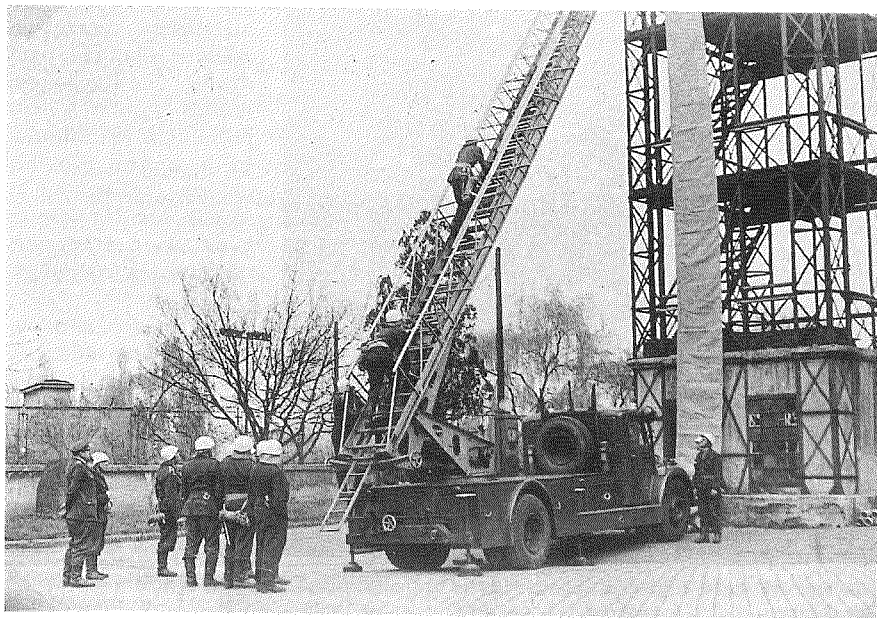
Požárníci zatím vysunovali dva automobilové žebříky do pátého patra, z druhé strany vytahovali nahoru námořnické nosítko, v němž ve dvou minutách spouštějí dolů pasažéra, zabaleného jako mumii. O kousek dál už je připravena smyková tunelová pla-

chta a první zachraňovaný jí projíždí, aby ho na konci vysvobodili požárníci držící plachtu.

Ptáme se náčelníka Krajské inspekce požární ochrany, ale i velitele zásahu, kudy utekli ti ostatní. Dozvěděli jsme se, že jednak v maskách po schodišti, stačilo jim na to tři a půl minuty, ostatní únikovou ohnivzdornou šachtou po žebříku. Ze šestnáctého patra až do prvního se dostali za pouhé dvě minuty. Ale, abychom nedělali paniku. Hořelo jen tak naoko."

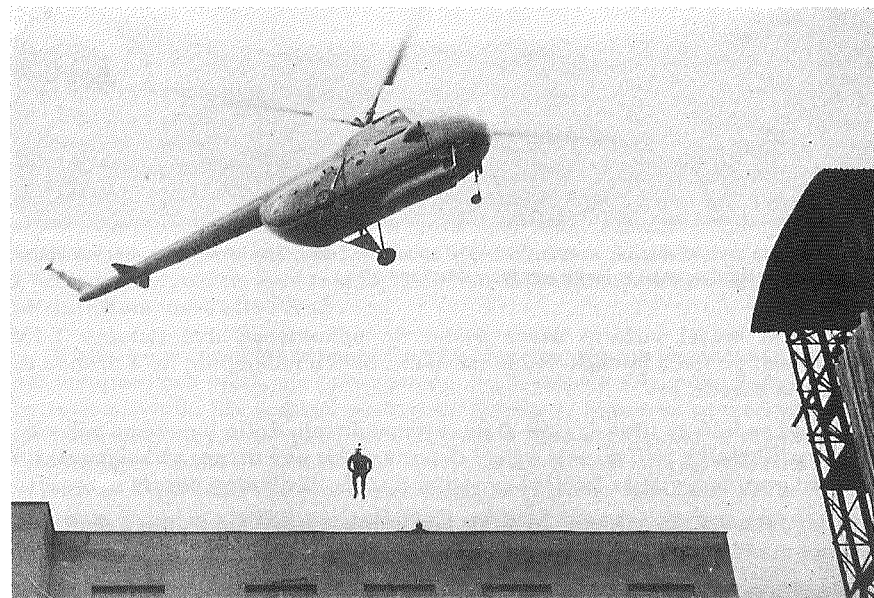
V květnu roku 1969 dostal VPÚ Plzeň úkol provést experimentální výcvik v součinnosti s vrtulníkem. Tento výcvik byl pokusně proveden jako první v ČSSR. Cílem tohoto výcviku mělo být ověření možností použití vrtulníku při záchraně osob ze střech vysokých budov, kde nelze použít pozemní techniku požárních jednotek.

Výcvik byl prováděn i za různých ztížených podmínek, v maskách při zakouření, v plné osobní výzbroji apod. V teoretické i praktické části přípravy byli příslušníci provádějící nácvik seznámeni se zásadami, v závěru nácviku pak byly získané poznatky oboustranně, tzn. pro posádku vrtulníku i pro požárníky vyhodnoceny. Nácvik byl prováděn nejprve na plzeňském vojenském vrtulníkovém letišti na Borech, pak i ve městě. Byla například provedena záchrana ze střechy budovy útvaru, ze střechy cvičné věže a při námětovém cvičení v Částkové ulici ze střechy internátu.

Výcvik s AZ 32 Klöckner - 1969 - 1970.

Ukázalo se, že spolupráce požárníků s vrtulníkem je velmi dobře proveditelná, že je možno počítat se záchranou, tj. odnesením ohrožených osob ze střech budov, pokud by jim byla odříznuta jiná cesta, je možno počítat i se spuštěním požárníků na střechu budovy i s drobným nářadím apod. Dobré uplatnění by měl vrtulník při záchraně lidí i předmětů z prostorů odříznutých např. povodní nebo jinou živelnou pohromou. Rovněž by bylo možné přenesení požárníků s drobnou technikou do nepřístupného terénu. Nelze naopak použít vrtulníku pro záchranu osob z oken budovy z důvodu obtížného uvazování, ale i pro nebezpečí zachycení za výčnělky na fasádě budovy, za hromosvody, římsy atd. při vytahování do vrtulníku. Vrtulníky se uplatňují i v jiných oblastech, např. na stavbách, při vyhledávání lidí v terénu, při přepravě nemocných a lze tedy doufat, že v budoucnu bude běžnou i spolupráce s požárními jednotkami.

KVPÚ Plzeň byl prvním útvarem, se kterým byl v roce 1969 proveden experimentální výcvik - spolupráce s vrtulníkem. Na snímku záchrana se střechy objektu KVPÚ.

Vstup cizích vojsk v srpnu 1968 měl za následek, že se stále projevoval odpor k takovéto politice násilí. Dne 5. května 1969 se shromáždil dav lidí na třídě 1. máje (nyní Klatovské) v místech, kde byl položen základní kámen památníku americké armádě. Lidé zde pokládali květiny, československé a americké vlaječky. Proti této demonstraci byly vyslány jednotky příslušníků SNB, které pomocí dlouhých bílých pendreků lidi rozehnaly.

Při námětovém cvičení dne 14. května 1969 byla uplatněna i záchrana vrtulníkem. Pohled z ptací perspektivy na dění na zemi kolem internátů v Částkové ulici.

Mezitím musel požární útvar poslat do pohotovosti dvě cisterny T-138 s posádkami po třech mužích. Jednu na stanici SNB u redemptoristů a druhou do věznice na Borech.

Jelikož se lidé na třídě 1. máje stále shromažďovali, došlo k novému zákroku. To už s příslušníky SNB musela vyjet i cisterna požárního útvaru s úkolem zákrok podpořit proudem vody z lafetové proudnice, takže lidé budou nuceni se rozejít.

Proti davu lidí sice stříkáno bylo, ale tak, že nikdo nebyl ani sražen k zemi nebo dokonce zraněn.

Nedlouho po této události si náčelník Městské správy Veřejné bezpečnosti vyzádal někoho z vedení požárního útvaru k projednání příští koordinovanější akce požárníků a SNB. Byl tam vyslán nadporučík Sedlák. Zástupce KVPÚ hájil názor, že požárníci na takovéto akce nejsou ani cvičeni, ani vybaveni, ani placeni. Upozornil na nebezpečí stříknutí vody na trolejová vedení, kde je životu nebezpečné napětí 600 V, na nebezpečí zranění řidiče a následné vjetí vozidla do lidí atd., což vše pracovník SNB s úsměvem uznal se slibem, že s požárníky se tedy počítat nebude a pokud ano, tedy pouze v případě, kdyby se jednalo o ohrožení životů.

Bohužel, vše dopadlo jinak. Během krátké doby musela být cisterna T-138 poslána na nácvik součinnosti s SNB. Další příkaz znamenal vyrobit ochranné

sítování podle návrhu z Hlavní inspekce požární ochrany na dvě CAS T-138 a upravit proudnice. Tato nepopulární nástavba se montovala při každém výročí února, května, srpna, ale i při různých sjezdech nebo náznacích nepokoje.

I první výročí vstupu vojsk bylo očekáváno s obavami. Pro útvar byla už 19. srpna 1969 vyhlášena 100% dosažitelnost, tzn., že každý se měl zdržovat doma a být kdykoliv k dosažení. Druhý den byl útvar uveden do 100% pohotovosti, neboť musel dát do pohotovosti 2 cisterny T-138 se sítěmi a poslat je na stanice SNB u redemptoristů a v Dominikánské ulici, kde se až do 22. srpna střídaly osádky příslušníků požárního útvaru. V Praze probíhaly nepokoje. 20. srpna v půl deváté večer byl osádce jedné T-138 na stanici SNB dán příkaz odjet do Prahy. Před Prahou cisternu převzala motohlídka VB a odvedla ji na vojenský útvar Vršovice.

Druhého dne v poledne byla cisterna společně s jednotkami SNB nasazena proti demonstrantům na náměstí Míru. Při akci byl jeden příslušník zraněn kamenem na noze, zároveň se třikrát utrhly ozuby na proudnici, takže vozidlo bylo z další akce vyřazeno. Když se před 21. hodinou vracelo na základnu do Vršovic, muselo být chráněno vodním dělem VB a vrhačem slzných granátů, neboť bylo zasypáváno, tak jako ostatní, kamením, dlažebními kostkami, cihlami a ložiskovými kuličkami vystřelovanými z praků.

Zraněný člen posádky byl ošetřen ve vojenské ošetrovně. Až 22. srpna dopoledne bylo příslušníkům VPÚ Plzeň sděleno, že jejich nasazení byl omyl. Měli být umístěni na hlavní stanici požárního útvaru Praha v Sokolské třídě jako posila k případnému požáru. Poté se jednotka se značně poškozenou karoserií a zraněným příslušníkem vrátila do Plzně.

V osudovém roce 1968 se projevil velký odpor nejen proti násilnému a svévolnému vstupu cizích vojsk, ale i proti straně. Proto musela KSC podniknout něco, co by opět upevnilo její vedoucí postavení. Konaly se stranické prověrky. Ač byly oficiálně nazývány soudružskými pohovory k výměně členských průkazů, byly vlastně opět "čistkou". Mnozí příslušníci útvaru byli ze strany vyškrtnuti, nebo vyloučeni. Podle dřívější praxe největší vinu shledala komise u velitele a jeho zástupce. Bylo jim vytýkáno nezvládnutí politické situace v útvaru, což nezůstalo bez následků.

Na přelomu roku 1969-1970 se zranil velitel útvaru mjr. Čechura natolik, že před důchodem už službu nenastoupil a vedením útvaru byl pověřen jeho zástupce npor. Sedlák. Jelikož však posudek na něho zněl, že: "... v krizovém období 1968 - 1969 zaujímal nesprávné postoje. V době, kdy hrozila kontrarevoluce, považoval vstup vojsk za okupaci, neprosazoval dostatečně politiku KSC, měl výhrady k použití požárníků proti demonstrantům" atd., byl dnem 1. listopadu 1970 z funkce zástupce velitele útvaru odvolán, přeřazen do směny do funkce pomocného technika a degradován do hodnosti podpraporčíka.

Dnem 3. září 1969 byl požární útvar převeden z kompetence KIPO zpět do podřízenosti MIPO.

10. Nové vedení útvaru a inspekce

Do funkce velitele útvaru nastoupil Josef Landt (z armády propuštěný důstojník z povolání, pak pracovník technické služby civilní obrany). Ačkoliv neměl žádné znalosti ani zkušenosti z oblasti požární ochrany, byl do této funkce dosazen s hodností majora PO. V situaci se "zorientoval" poměrně brzy.

Prvním úkolem, kterým zaměstnal příslušníky útvaru, bylo odvezení ornice ze zahrádky bývalého velitele ze zadního dvora na vlastní parcelu u Radobyčic, odkud se zpět vozila jakási šmanda, kterou byl zadní dvůr vyrovnáván. Bylo přemístěno volejbalové hřiště a zřízeno parkoviště pro soukromá vozidla zaměstnanců.

V denním řádu služby požárních útvarů bylo, mimo čas vyhrazený k výcviku, školení a údržbě techniky, počítáno i s denní rozcvíčkou k udržování nezbytné tělesné kondice příslušníků. Ve vymezeném čase pro rozcvíčku se většinou hrál volejbal. Samozřejmě, že nikoliv v nějakém lehkém sportovním úboru a teniskách, ale v pracovním stejnokroji a v těžkých holeňových botách, aby v případě poplachu nebyla ohrožena včasnost výjezdu. Podle ustanovení Bojového řádu musela jednotka vyjet ve dne za 45 vteřin, v noci za 60 vteřin.

Traduje se, že volejbal kdysi vymysleli hasiči v americkém Chicagu, kteří sice měli v denním řádu fyzickou rozcvíčku, ale zároveň tak malý prostor stanice, že se nedalo dělat nic jiného, než si napnout šňůru (později síť) a přes ni si házet míč. Samozřejmě s úmyslem protivníka co nejlépe "prohnat". Z toho se vyvinul dnešní volejbal.

Třeba je to jen legenda, ale faktem je, že volejbal se v rámci rozcvíčky ve většině požárních útvarů hrál, nebo hraje dosud.

Dalším úkolem, který si mjr. Landt předsevzal, bylo získání budov objektu Zpč. lihovarů v Jízdecké ulici. Tyto budovy už lihovar nepoužíval. Jednak byly ve velmi špatném stavu, jednak bylo známo, že během několika málo let budovy zbourány, aby ustoupily nové výstavbě. Budovy měly shnilé krovy, špatné podlahy, stěny bývalé octárny nasáklé octem. Přesto bylo započato s rekonstrukcí. Budovy byly předělány na garáže, dílny a sklady. Sklad však musel být zakrátko vystěhován, neboť zdi nasáklé octem způsobovaly poškozování uloženého materiálu. Přestože byly stěny znovu omítnuty maltou s vodním sklem, nemohly zde být uloženy některé, hlavně hliníkové předměty.

Značnou nevýhodou bylo, že tyto objekty byly mimo areál útvaru. Při poplachu a výjezdu k požáru trvalo seběhnutí mužstva déle, než když pracovalo na předním dvoře, co nejlépe výjezdové technice.

V současné době už tehdy rekonstruované budovy dílen a skladů svému účelu neslouží, neboť tudy již několik let probíhá nová široká vozovka.

Nepochopitelné bylo to, že na všechny tyto nesmyslné investice velitel mjr. Landt vždy získal dostatek finančních prostředků. Na akci byly odpracovány příslušníky útvaru tisíce hodin, bohužel, na úkor výcviku a odborné přípravy. V této době byl do služby útvaru zařazen starší autojeřáb Praga V3S a sklápěč Praga V3S. Obě tato vozidla byla přivezena z Nitry.

Do důchodu odešel náčelník MIPO pplk. Jaroslav Sedláček, na jeho místo nastoupil mjr. Vladimír Bošek.

Společným dílem nového velitele a nového náčelníka bylo získání jedenácti vozidel Tatra 805, které už byly vyřazeny armádou a shromážděny na vrakovišti vojenských vozidel v Nitře. Ovšem v té době byly vozidla typu T-805 i vozy typu Praga RN vyřazovány nejen z armády, ale i z národního hospodářství, protože již nebyly náhradní díly.

Náčelník Krajské inspekce požární ochrany pplk. Matějka se marně snažil tento záměr novému náčelníkovi MIPO rozmluvit ještě 2. května 1972, těsně před plánovaným převozem vozidel. Akce však byla mjr. Landtem a mjr. Boškem prosazena i přesto, že pohltila plánované investiční prostředky na novou techniku na dalších téměř deset let. Tak se stalo, že i útvary v menších městech byly technicky mnohem lépe vybaveny, než plzeňský útvar.

Vozidla tedy přivezena byla, ovšem už po cestě některá vysadila a musela být do Plzně přitažena těmi, která jízdu vydržela.

Následovala další práce: opravy motorů, podvozků, zrezivělých karoserií. Jeden vůz byl upraven jako radiovůz, další jako vůz s protiplynovou technikou, ostatní pro dobrovolné požární sbory.

Během několika málo let však ani jedno z těchto armádou vyvrakovaných a příslušníky VPÚ "na kolenech" zrestaurovaných vozidel nesplnilo svůj účel; vrátila se tam, kam už jednou byla určena - do šrotu.

Odborná úroveň útvaru v těchto letech velice poklesla, poklesla ale i kázeň.

Mimo tyto úkoly, které se plnily v prostorách nebo blízkosti útvaru, byli příslušníci posíláni na výpomoc při stavbě zbrojnic dobrovolných požárních sborů.

Rok 1972 byl jubilejní, neboť byl rokem osmdesátého výročí vzniku útvaru. K této příležitosti bylo uspořádáno několik akcí. Oslovy zahájila slavnostní schůze v Pekle. Projev v historii útvaru přečetl náměstek primátora RSDr. V. Heyduk, program pokračoval přátelským posezením příslušníků a hostů s volnou zábavou.

Na náměstí Republiky byla uspořádána výstava požární techniky. Počínaje historickými dvoukolovými a čtyřkolovými ručními stříkačkami pro koňskou příprěž, přes techniku novější, až po tehdy nejmodernější současnou techniku, což byla CAS-32 Tatra-138. U každého tohoto exponátu byl štítek s technickými údaji, navíc u každého stál příslušník a podal podle potřeby i další informace. Dětem bylo dovoleno posadit se do kabiny, nebo si vylézt na střechnu vozu. Na náměstí byla vystavena i drobná technika. Na stolech byly vystaveny dýchací přístroje, oživovací přístroje, vysílačky a další.

Provedené námětové cvičení, kterého se zúčastnily i další požární jednotky - útvar Škodovky a plzeňské dobrovolné jednotky - mělo jako cíl požárního útoku budovu arciděkanství a dům "U červeného srdce". Voda byla čerpána z řeky Mže, celé cvičení probíhalo za nepřerušovaného silničního i tramvajového provozu. Hadicové vedení v místech protínání tramvajových kolejí bylo sestaveno pomocí 2 rozdělovačů a 2 hadicových oblouků v tzv. "pytel", takže dodávka vody přes koleje

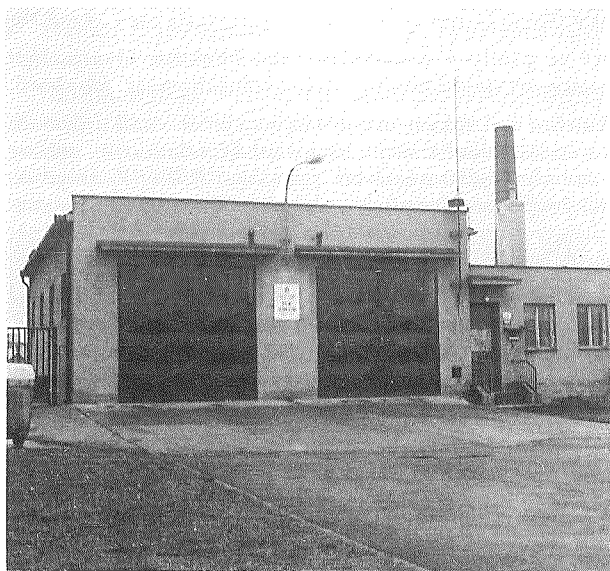
nebyla vůbec přerušena a tramvaje jezdily bez výluky dál. Diváky zaujalo i provedení ukázek záchranu osob z vyšších podlaží, před radnicí bylo hašeno hořící auto pěnou a v azbestových oblecích.

Do věže bartolomějského kostela byl několik let předtím namontován suchovod. Při tomto propagačním cvičení byla tímto suchovodem dopravena voda až na pavláčku věže.

Ve vestibulu radnice se plánovala výstavka dobových fotografií, dokumentů, snad i nějakých trofejí. Velitel mjr. Landt nechal všechny exponáty shromáždit, mnohé byly vyzvedeny z archivu na stanici útvaru. Výstava se však neuskutečnila a shromážděné dokumenty se už nevrátily.

Po necelých dvou letech svého působení musel mjr. Landt po soudním řízení z funkce velitele odejít. Na jeho místo nastoupil jako prozatímní velitel kpt. Jan Křiváček s tím, že se po nástupu nového velitele vrátí na své původní místo na MIPO. Dalším velitelem se stal bývalý pracovník Krajské inspekce požární ochrany mjr. Antonín Špoula.

V té době Pozemní stavby budovaly pobočku útvaru na Slovanech na Koterovské třídě. V tomto prostoru Petřina a Libušina byla řada podniků: ČSAO, garáže Spojů, tramvaj, tankové opravy, sklady Mototechny - a vyrůstaly další podniky: plynárna, prádelna a čistírna, výroba protektorů, Průmyslový podnik města Plzně, velkokepárna, autoservis Škoda, sklady OD Prior a další.

V roce 1974 byla dokončena výstavba slovanské pobočky útvaru v Koterovské ulici a obsazena výjezdovou jednotkou.

S těmito podniky jednal náčelník Městské inspekce požární ochrany mjr. Bošek o finančním příspěví, takže se mu podařilo shromáždit společně s Národním výborem města Plzně dostatečné finanční prostředky na tuto stavbu.

Na pobočku nastoupili v roce 1974 službu tři příslušníci. Bylo i období, kdy sloužili čtyři muži, dokonce velmi krátce i šest mužů.

Výhodou pobočky bylo to, že do podniků v této čtvrti mohl být rychlý dojezd, což

nebylo možno vždy říci o dojezdu jednotky ze stanice v Pobřežní ulici, neboť jízda přes celé město rušnou dopravní situací znamenala vždy určité zdržení.

Jelikož početní stav útvaru nebyl naplněn, byla pobočka v osmdesátých letech dočasně uzavřena, aby na stanici v Pobřežní ulici nedošlo k oslabení. Určitý čas ji dočasně využívala Okresní správa Sboru požární ochrany Plzeň-jih, která tam přemístila část kolektivu svých pracovníků.

V roce 1980 odešel do důchodu velitel mjr. Špoula a na jeho místo nastoupil mladý velitel, absolvent vysoké požární školy v SSSR, ing. František Eidelpes. Jeho zástupcem se stal absolvent dvouleté školy požární ochrany ve Frýdku-Místku Zdeněk Štěpánek.

Nástupem mjr. ing. Františka Eidelpese se mnohé změnilo. Nejen ve výkonu služby, ale hlavně v odborné přípravě mužstva. Byla pravidelně prováděna školení a výcvik ve směnách. Každý měsíc se museli podrobit zkoušce z probraných témat prostřednictvím testů všichni příslušníci útvaru.

Sice to bylo opatření nepopulární a po předchozích obdobích pro některé příslušníky tvrdé, na druhé straně to však určité přispělo k tomu, že se odborná úroveň útvaru velmi zlepšila.

Po dobudování pobočky na Slovanech a zbrojnice dobrovolného požárního sboru v Černicích, kam rovněž byli příslušníci z pobočky vysíláni o sobotách a nedělích na výpomoc, bylo započato s přestavbou požární zbrojnice bývalého dobrovolného sboru v Zátíši na speciální zařízení pro výcvik v protiplynové přípravě. Stavební úpravy na tomto objektu provedlo většinou mužstvo slovanské pobočky, zařízení vnitřní části bylo zhotovováno na obou stanicích.

Obdobné zařízení má např. Báňská záchranná služba ve Zbúchu, ale s jiným zaměřením, než je zařízení požárního útvaru, které je situováno pro případy požárů v bytě, dílně, skladu, nebo i jinak špatně přehledných prostorách. Do tohoto objektu je možno vpustit např. slzný plyn, kouř, horký vzduch a vytvořit tak podmínky, jaké přicházejí v úvahu při požáru. Pohyb požárníka v dýchacím přístroji je sledován systémem nášlapných kontaktů, které kontrolují, zda prochází určenou trasou a zda prochází bez defektu.

Obdobné zařízení, ovšem z dovozu, měli v době dokončení pouze požárníci v Žilině.

Vydáním vyhlášky MV č. 100/75 o provozu na silnicích bylo ujednoceno užívání zvláštních výstražných znamení, tzn. vozidla požárníků, sanitky, vozidla bezpečnosti i armády při cestě k zásahu používají modrých majáků a stejného akustického signálu - kolísavého zvuku sirény.

Dříve byla požární vozidla vybavena červenými světly, později červenými majáky a signálem známé kvarty "hoří".

Toto mělo několik výhod. Červená světla nebo červené majáky byly i ve dne lépe viditelné, signál "hoří" byl více burcující a nápadný a navíc mnohý příslušník, zaslechl-li signál "hoří", ač měl volno, zašel k nejbližšímu telefonu (i v obchodu) a už volal na útvar, zda-li se nemá dostavit do pohotovosti. Dnes, bohužel, nepozná,

jestli jede požární jednotka, sanitka či policie, takže do spojovací ústředny už požárníci nevolají.

Spojovací ústředna útvaru vždycky byla velmi důležitým článkem požární služby. Je samozřejmě, že i tam se během doby mnohé změnilo. První telefon dostal sbor v roce 1906, požární automaty (hlásiče) byly zavedeny až v roce 1911.

Postupem doby spojovací technika přibývala a podívejme se na vybavení ústředny a povinnosti obsluhy dnes.

Pro tísňové volání č. 150 jsou vyčleněny tři linky. Několik dalších státních linek je určeno pro běžný styk s jinými organizacemi a veřejností. Přibýly vysílačky, rozhlasové zařízení pro objekt útvaru, magnetofony, dálnopis, telefax. V ústředně hlavní stanice i pobočky jsou páry karet, na kterých je popsán směr cesty do kterékoliv ulice. Vzhledem k tomu, že v Plzni je kolem 1000 názvů ulic, je těchto kartiček cca 4000, mimo karet do každé sebemenší vesničky v okrese Plzeň-jih a Plzeň-sever.

I v tomto směru musí obsluha ústředny zvládnout úkol a kromě převzetí zprávy, prověření zpětným dotazem a vyhlášení poplachu, musí jednotce předat "Příkaz k výjezdu" a příslušnou kartu s popisem cesty k požáru. Převzatou zprávu o hlášeném požáru nahraává na magnetofonový pásek. Navíc v některých případech musí vyhlásit vyšší stupeň poplachu a svolat další jednotky. Samozřejmostí je i to, že každý požár hlásí na příslušnou Správu Sboru požární ochrany a policii a jako krajská ohlašovna pak dálnopisem či telefaxem na Hlavní správu Sboru požární ochrany do Prahy.

11. Konečně nová modernější technika

V roce 1977 byla konečně po několika letech do výzbroje získána nová technika, a sice kombinovaný hasební automobil (KHA). Na podvozek T-148 provedla speciální nástavbu firma Rosenbauer v Rakousku. Toto vozidlo je vybaveno dvěma čerpadly, nízkotlakým - pracujícím do tlaku 8 atmosfér, a vysokotlakým - pracujícím až při 40 atmosférách. Vozidlo veze 2 m³ vody, 2,5 m³ pěnidla, 3 tuny hasicího prášku.

Výhoda vysokotlakého čerpadla je nepopiratelná. Např. hořící automobil bylo v dřívějších dobách možno hasit buď sněhem kysličníku uhličitého, nebo penou. Mlha vytvořená tlakem 30 až 40 atmosfér hasí stejně účinně. Je-li požár v bytě, jsou účinky vysokotlaké mlhy rovněž velmi efektivní a spotřeba vody a tím i škoda způsobená vodou jsou mnohonásobně menší.

Byl dodán i práškový automobil Mercedes, který měl převodovku zredukovanou až na tak malou rychlost, že přejetí předního dvora podél věže a garáží trvalo několik minut. Jelikož se nenašlo většího uplatnění, byl předán kterémusi průmyslovému závodu.

V roce 1980 byl vlakem poslán podvozek Tatra 148 do Ulmu v Německu, kde firma Magirus provedla nástavbu: motorový žebřík o dostupné výšce 37 metrů (AZ-37). Hotový autožebřík byl dopraven zpět po vlastní ose. Všichni příslušníci,

obzvláště strojníci, byli seznámeni s obsluhou. Oproti dosavadním žebříkům AZ 32 Klöckner, AZ 25 Sachsenring a AZ 30 IFA je tento mnohem dokonalejší, ovládá se pomocí tlačítek. Je možno namontovat i kovový koš, v němž lze spustit i lidi neschopné pohybu, tj. osoby staré, nemocné apod., po příčlích žebříku. Tento stroj AZ 37 má hodnotu přes 3 miliony Kčs.

V té době má útvar ještě tři CAS 25 Škoda RTHP, tři CAS 32 T-148, několik DVS 12 Avia, protiplýnový vůz Avia, nákladní a osobní automobily. Cisterny CAS 25 RTHP byly postupem doby nahrazeny typem CAS 25 Škoda 101 Liaz. Toto vozidlo má obsah tanku na vodu 2,5 m³, obsah nádrže na pěnidlo 400 litrů, kombinované čerpadlo se zařízením pro rychlý zásah a samozřejmě otočnou proudnici. Dalším novým typem, kterým byl útvar obohacen, je CAS 32 na podvozku Tatra 815, která má obsah tanku 8 m³ vody a 800 litrů pěnidla. V garáži je připravena k výjezdu i plošina s trojdílným ramenem s dostupnou výškou 27 metrů, suchovodem a vodní clonou ochlazovaným košem. Plošina je na podvozku T-815.

Požár v obchodním domě PRIOR dne 6. ledna 1982, byl, jak bylo vyšetřováním zjištěno, dílem žháře. Ačkoliv se vlastní požár nerozšířil a shořelo vlastně jen několik regálů se sportovním zbožím, došlo ke škodám, které údajně způsobil kouř, který se dostal prostorem pohyblivého schodiště téměř do všech částí velké budovy obchodního domu.

Zpráva o požáru podaná vrátným ve 23,20 hod. byla neúplná. Neudal přesně kde mu v objektu hoří, ani z které strany je k ohnisku nejbližší a nejnvýhodnější přístup, takže došlo k prodlevě při průzkumu.

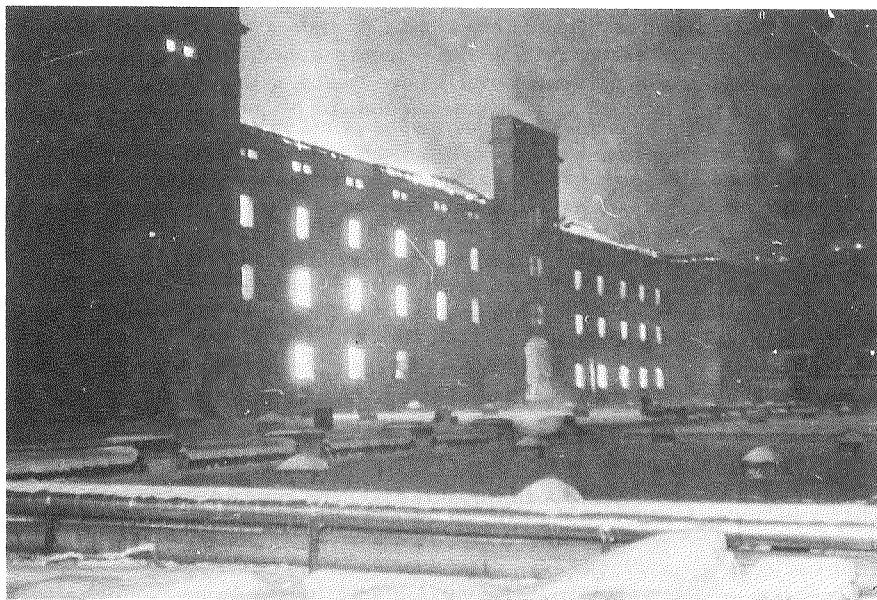
Škoda, původně vyčíslená na 14 miliónů Kčs, byla později poněkud snížena. Podle názoru příslušníků zasahujících jednotek byla škoda podstatně nižší, snad několik desítek tisíc. Spíše nabyla takového rozměru až prodejem zboží poškozeného kouřem. Bylo prodáno "vybraným" zákazníkům hluboko pod cenou. Otázkou ovšem zůstává, zda pouze kouř mohl poškodit např. obuv, malé motocykly, výrobky ze skla, láhve s alkoholem apod. umístěné ve vyšších podlažích, nebo zda mohl poškodit nábytek uskladněný ve skladu na Libušíně. Prodej takového zboží prominentům byl vyzpovězován zaměstnanci a občany.

Požár sladovny v pivovare Gambrinus vznikl dne 17. ledna 1982 po půlnoci. Jelikož byl nočním vrátným upozorován poměrně pozdě, a tedy opožděně hlášen, rozšířil se před příjezdem požární jednotky VPÚ vlastně na celý objekt sladovny. Mnoho let stará budova, s vyschlými dřevěnými konstrukcemi, se zásobou ječmene a sladu byla velkou potravou pro oheň, který zde vykonal své.

Hašení prováděl nejen požární útvar města, ale i závodní požární sbor pivovaru a dobrovolné jednotky.

Za patnáctistupňového mrazu se podařilo zachránit těsně sousedící objekt varny, ale stará sladovna požárem dosloužila.

O tom, jak je činnost příslušníků požárního útvaru různorodá, svědčí několik záznamů případů ze služebních knih.

Takováto byla situace při příjezdu požárních jednotek k požáru sladovny pilseneckého "Gambrinusu" v noci 17. ledna 1982. Byl 18 °C mráz.

Dvacátý květen 1986 byl mimořádným dnem dvěma případy, ačkoliv ani nehorelo.

V 08,47 hod. bylo ústředně hlášeno zřícení domu v Hálkově ulici 14. Jednotka VPÚ po příjezdu na místo v 08,50 hod. zjistila, že se zřítily stropy ve třech podlažích a pod sutinami se údajně nacházejí tři pracovníci Stavopravu. Na místo byli povoláni další příslušníci útvaru a správy Sboru požární ochrany. Uvolněné stropní trámy byly podvázány a zajištěny lany. Po tomto provizorním zajištění bylo ihned započato s vyklíčením a vyvážení sutě z místa pravděpodobného zasypaní dělníků. V 11,15 hod. byli konečně objeveni dva dělníci, kteří již nejevili známky života, třetí nešťastník byl vyhrabán ve 14,40 hodin.

Týž den ve 20,15 hod. byl útvar volán k záchraně dětí ve staré štolě mezi Božkovem a Koterovem. Na místě jednotka dostala informaci od matky jednoho z chlapců, že dva kamarádi vlezli do štolky v 18 hodin s tím, že se za hodinu vrátí domů.

Byly utvořeny dvojice, které prováděly průzkum jednotlivých štol. Příslušníci SNB přivezli služebního psa, který však nemohl být použit pro nízký profil štol. Této činnosti se zúčastnili i čtyři členové dobrovolného požárního sboru Božkov. Dále příslušníci SNB přivezli na místo dalšího chlapce, který s ostatními chodil do štol. Spoluprací všech se po třech hodinách hledání podařilo ve 20,15 hod. oba chlapce vyvést.

Zásah byl ztížen členitostí a délkou jednotlivých chodeb, nízkým průlezem, blátem i vodou, dle vyjádření božkovských členů dobrovolného sboru se ve štolách nacházejí i bažiny, místy se štolky i propadají. I přes tato nebezpečí neváhali příslušníci záchranných jednotek riskovat své životy pro záchranu dětí.

Každý rok řešili a řeší příslušníci VPÚ nesčetně případů požárů automobilů, požárů briket, při suchém jaru mnoho požárů lesů, mnoho žádostí o otevření bytů, vyhledávání utonulých, ale i třeba odstranění rojů včel, případy olejových havárií, vyprošťování osob z výtahů a další a další případy.

Že i na první pohled banální zásah může být nebezpečný, ukazuje případ požáru briket ve sklepech v Křimicích dne 17. 7. 1987, který byl ohlášen v 05,32 hod. telefonem. Vyslaná jednotka na místě zjistila, že dům je uzamčen a majitel nepřítomen. Požárníci hledali cesty, kudy se do sklepa k hořícím briketám dostat. Byly připraveny dva proudy C a odsavač kouře, než však mohly být použity, došlo k výbuchu kyslíčnicku uhelnatého. Následkem výbuchu se zřítily stěna a strop vedle stojící garáže, dva příslušníci byli popáleni, jeden měl zraněné nohy, další byl poraněn na hlavě, další dva byli tlakovou vlnou srazeni k zemi. Na místo byla přivolána další jednotka VPÚ, která jednak odvezla raněné k ošetření, jednak dokončila likvidaci požáru.

V průběhu let bylo zaznamenáno mnoho rušných dnů i co do počtu výjezdů k zásahům. Např. 3. února 1987 v 08,47 hod. čerpání ze zatopeného sklepa v Křimické ulici, v 10,40 hod. požár dříví v kotelně v Čechově ulici, ve 13,17 hod. čerpání v Nejedlého sadech, v 15,07 hod. požár dřevěného objektu na Nové Hospodě a ještě v 15,25 hod. požár trámů v Městě Touškově.

Ještě rušnější byl 6. říjen 1987, kdy ve 12,25 hod. jednotka vyprošťovala osoby z havarovaného auta u Sulkova. Přímo od tohoto zásahu byla rovnou poslána k požáru nakladače na Sulkově. Mezitím ve 13,00 hod. vyjela další jednotka ke zmíněnému požáru kolového nakladače na Sulkově. Ve 14,10 hod. byl další výjezd k dopravní nehodě na křižovatce Pobřežní s bývalou Jízdeckou, zásah Vapexem. V 16,48 hod. v Barandově ulici spálené maso v troubě. V 17,06 hod. požár v Lochotínské ulici - pálení starých trámů, v 18,54 hod. žádost o vyproštění osoby ze sklepa. Jednalo se o 82letého oběšeného muže. Mezitím byl odvolán velitel směny na zjištění olejové havarie v Železničním depu ČSD. Další zásah ve 20,34 hod. - požár velkoobjemového kontejneru, který byl celý zachvácen plameny na Dukelském náměstí vedle SBČS.

Snad rekordem byl jeden červnový den r. 1963, kdy od 07,00 do 23,00 hod. řešily jednotky 16 případů, většinou požárů lesa. Tehdy se ani nevracely na stanici, ale odjížděly od jednoho požáru přímo k dalšímu. Cisterny doplňovaly cestou z různých zdrojů - hydrantů, rybníků či potoků.

V minulých kapitolách byla zmínka o požárech divadel. Požár se nevyhnul ani divadlu J. K. Tyla. Dne 18. září 1988, v době mezi odpoledním a večerním představením, bylo v 16,37 hod. hlášeno přímou linkou SNB, že hoří ve Velkém divadle.

Jednotka s technikou CAS-25 a KHA zjistila, že hoří v prostoru tzv. zadního jeviště. Byl proveden útok oknem po vnější straně budovy v dýchacích přístrojích

do hořícího prostoru. Byla použita vysokotlaká mlha od KHA s cílem nedopustit rozšíření požáru na přední jeviště a do dalších prostor. Po umožnění vstupu dovnitř byl další proud veden od nástěnného hydrantu, třetí proud byl připraven na střeše přístavby zadního jeviště. Ve služebním hlášení je uvedeno, že v 17,05 hod. byl požár lokalizován a v 19,52 hod. likvidován. Na místě zůstala požární hlídka až do druhého dne.

Na objekt Velkého divadla bylo 23. dubna 1987 provedeno námětové cvičení za použití všech efektů hoření, světlého i černého kouře, který zahalil budovu divadla. Tomuto cvičení, po propagaci v tisku, přihlíželo mnoho občanů z města i z venkova.

Při skutečném požáru 18. září 1988 se ukázalo, že provedené námětové cvičení v minulém roce přispělo k lepší orientaci v objektu. Druhou výhodou bylo, že zásah proběhl bez zvláštní účasti nežádoucích, mnohdy překážejících diváků, neboť akce byla veřejností pravděpodobně považována pouze za cvičení. Při požáru byl jeden požárník zraněn. Provoz divadla byl v krátké době obnoven a uveden do normálního stavu. Ačkoliv vzniklá škoda byla odhadnuta na 1 837 300 Kčs, zásahem požárního útvaru byly uchráněny hodnoty nejméně za 3 miliony korun.

V prosinci roku 1988 postihlo sovětskou Arménii ničivé zemětřesení. V celé naší republice i ve světě byly organizovány peněžní sbírky na pomoc postiženým. Záchrané skupiny z celého světa nabídky a uskutečnily pomoc.

K těmto skupinám se přidali i českoslovenští požárníci, kteří se v počtu osmdesáti mužů zúčastnili záchranných prací. Západočeský kraj se na této mezinárodní pomoci podílel účastí příslušníků požárních útvarů Cheb, Domažlice a Plzeň. Z Plzně se zúčastnili pod vedením velitele mjr. Eidelpese tři příslušníci - Jaromír Černý, Miroslav Moule a Jaroslav Čada. Dne 14. prosince 1988 naložili do vojenského letadla IL 76 M svoji techniku DVS-12 Avia a další speciální pomůcky, rozbrušovačky, hydraulické vyprošťovací zařízení, zvedací polštáře, zdravotnické potřeby a samozřejmě stany a potraviny.

První dojem v rozbořeném Leninakanu byl otřesný. Trosky, trosky, rakve a rakve a mrtvolný zápach. Skupinka se ubytovala ve stanech, které si postavila v parku. Nízké noční teploty, kdy rtuť sestoupila na -7 °C, byly pod stany pociťovány nepříjemně. Velitel plzeňské jednotky mjr. Eidelpes po domluvě se svým bývalým spolužákem z vysoké školy, v současné době náčelníkem služby civilní obrany, převzal úkol vyproštění lidí z ruin tří devítipodlažních budov v blízkosti požární stanice. Skupina hned první den vyprostila osm mrtvých, jako první lhměsíční holčičku. Otřesné. Dalšími úkoly jednotky bylo pomocí rozbrušovačích pil rozřezávat armatury betonových panelů, aby mohly být jeřábem naloženy k odvezení.

Všichni museli velmi šetřit vodou, nesměli se holit, i s malou oděrkou museli na ošetření k lékaři, neboť každé škrábnutí mohlo znamenat infekci. Po týdenním pobytu se vrátili domů. Při odjezdu jim bylo předáno vysoké ocenění sovětské požární ochrany.

V květnu a červnu roku 1989 zasahovali příslušníci útvaru v několika situacích, kdy roje včel ohrožovaly bezpečnost občanů. A kdo jiný by byl volán na pomoc, než

opět požárníci? Například 15. května ohlásila učitelka z mateřské školy v ulici Nade Mží, že na zahradě školy jsou dva roje včel a tudíž nemohou s dětmi ven. Za pomoci ochranných obleků SUNIT a dýchacích přístrojů S-2 požárníci roje sebrali a po dohodě s pracovníky Svazu včelařů na zadním dvoře zlikvidovali. Obdobných případů bylo v tomto roce několik.

Příslušníci požárních jednotek nejenže mnohokrát museli umět překonat prostý lidský strach, nasadit svoje zdraví, mnohdy dát v sázku i život, ale byli i svědky různých lidských tragédií.

30. května 1990 v panelovém domě v Doubravce v Zábělské ulici vyhořely tři byty nad sebou. Uživatel bytu v 5. patře si chtěl uvařit jídlo, pak patrně pod vlivem alkoholu usnul. Mezitím došlo k zapálení hořlavého nepořádku kolem sporáku a oheň se šířil nejen po bytě, ale bytovým jádrem, pak i okny do 6. a 7. patra. Takto vyhořely další dva byty. Původce požáru se zřejmě v poslední chvíli probudil a veden pudem sebezáchovy se snažil z bytu uniknout. Na chodbě však padl a přes oživovací pokusy se ho nepodařilo přivést k životu. Přestože se požární jednotce podařilo hasebním zásahem zabránit dalším škodám a uchráněné hodnoty byly vyčísleny sumou 2 miliony korun, škoda způsobená požárem byla velká. Celkem 1 155 000 korun a navíc vlastní neopatrností a nedbalostí zmařený lidský život.

Jako předzvěst událostí dalších dnů a týdnů - jako předzvěst událostí 17. listopadu 1989 v Praze - byl 27. října vydán pokyn k osíťování cisteren T-138. Obavy, že příslušníci požárního útvaru budou opět posláni na zákrok proti lidem, se naštěstí nepotvrdily. V Plzni byl klid a k zákroku tentokrát nebyli požárníci nasazeni ani v Praze.

Každým rokem dochází několikrát ke zranění příslušníků zasahujících jednotek. Velká větina požárních i technických zásahů skrývá mnoho nepředvídatelných nebezpečí.

Konec roku 1991 byl, mimo celou řadu menších akcí, poznamenán několika velkými a závažnými požáry.

Provozy, kde se pracuje s hořlavými kapalinami, jsou vždy možným zdrojem požáru s velkými následky a škodami. Podnik Lihovary a konzervárny v Plzni-Božkově v Palírenské ulici je znám výrobou výborného rumu a likérů. A zde, 24. října 1991, došlo hned po zahájení ranní směny v 06,12 hod. k závadě na elektrické instalaci, k prasknutí skleněného potrubí v oddělení destilace, a tedy k požáru, který hrozil velkým rozšířením, možností výbuchu a velkých škod. Ačkoliv musel požární útvar projet přes celé město, podařilo se požár rychlým zásahem lokalizovat a likvidovat tak, že vznikla škoda 130 tisíc Kčs, ale uchráněné hodnoty představují sumu 30 milionů. Jistě výmluvná čísla.

Objekt Státní vědecké knihovny v Plzni ve Smetanových sadech je určitou raritou, neboť prý nemá základy a je postaven na povrchu. Na tomto krásném historickém objektu probíhala už několik let rekonstrukce. Obě sejmuté plechové věžičky dosti dlouho zatarasovaly prostor kolem objektu. Opravářské a rekonstrukční práce se koncem roku 1991 blížily k ukončení, když 11. prosince v 15,30 hod. vznikl v půdním prostoru požár, který zachvátil i část zrenovované

střechy. Rychlým zásahem požárního útvaru se podařilo požár uhasit tak, že sice vznikla škoda 800 tis. Kčs, ale uchráněné hodnoty představují částku přes 254 milionů korun.

Za necelý měsíc, tj. 9. ledna a znovu 10. ledna 1992, v půdním prostoru knihovny opět hořelo. Že by zákeřný žhář?

Tento krátký výčet zásahů měl ukázat, že jednou z nejdůležitějších služeb jsou požárníci, kteří jsou voláni i k těm nejkomplicovanějším případům a musí si umět vždy poradit.

Zprávu o jakékoliv nehodě dostanou přibližně ve stejném čase požárníci, sanitky a SNB. Vždy absolutně první na místě, během několika minut, byli požárníci. Za několik dalších minut sanitka a za další desítky minut příslušníci SNB, případně další pomocné služby.

12. Mimohasební činnost

V dřívějších dobách se požární jednotky z povolání nezúčastňovaly závodů či soutěží. Ty byly organizovány v dobrovolných organizacích.

Teprve od roku 1952 byly z iniciativy masové dobrovolné organizace ČSPO (Československý svaz požární ochrany) zavedeny soutěže požárních družstev v okrscích, dále v okresech, odtud se postupovalo do soutěže krajské a ti nejlepší do celostátního kola. Požární útvary se této soutěže zúčastňovaly v samostatné kategorii, neboť měly zcela jiné podmínky výcviku a přípravy než jednotky dobrovolné.

Soutěž se tehdy skládala z těchto disciplín:

1. Pořadový výcvik
2. Ideová část, tzn. otázky odborné i politické
3. Štafeta s překážkami
4. Požární útok od stříkačky nebo z vozidla.

V různých obdobích byl požární útok prováděn buď "na sucho", nebo s použitím vody. Vždy však při přesném dodržování předpisů Cvičebního řádu požárníků.

Ze všech tří směn vybrané soutěžní požární družstvo plzeňského útvaru se zúčastňovalo pravidelně a několikrát se probojovalo až do nejvyššího, celostátního kola. V roce 1954 se zúčastnilo celostátní soutěže v Praze na Strahově, roku 1955 v Brně, v roce 1963 v Hradci Králové.

Ke konci sedmdesátých let se změnil název soutěží na Sportovní soutěž požárních družstev a posléze soutěže v požárním sportu, kde byly zavedeny i výkonnostní třídy.

Zavedením požárního sportu se změnila i disciplíny.

1. Běh na 100 metrů s překážkami
2. Štafeta 4 x 100 metrů s překážkami
3. Výstup do 4. podlaží věže pomocí jednohákového žebříku
4. Rychlostní útok s vodou od stříkačky PPS-12.

Zde už není sledováno dodržování úkonů podle Cvičebního řádu, dokonce je možno s hadicemi zacházet libovolně, tahat je po zemi (což si tento drahý materiál rozhodně nezaslouží), ale je sledována pouze rychlost provedení. Byl vypuštěn pořadový výcvik, požárníci mohou soutěžit v jakémkoliv oděvu i s nenormalizovanou výzbrojí, což ovšem nepřispívá k dodržování kázně, ať zcela dobrovolné, nebo nacvičené, jakou by měli vykazovat příslušníci nebo členové uniformované složky, jakou požární jednotky jsou.

Na zadním dvoře byla pro účel požárního sportu postavena nová cvičná věž, neboť původní ležiště na předním dvoře už disciplinám soutěže nevyhovovalo. Nová cvičná věž měla jednak jiné vzdálenosti okenních parapetů, tak aby vyhovovaly soutěžním jednohákovým o jeden příčel delším žebříkům. Terén před věží musel být upraven tak, aby byl měkčí, pružný, aby při spadnutí závodníka nedošlo k jeho zranění. Nejprve byly do terénu vloženy molitanové desky. Protože úprava nevyhovovala, byl molitan nahrazen jiným pružným materiálem, který byl ještě podložen klestím.

Soutěžní družstvo plzeňského požárního útvaru se i nadále zúčastňovalo každoročně různých soutěží. Pochopitelně s větším či menším úspěchem. 20. července 1969 se konala krajská soutěž v Sušici, kde VPÚ obhájil třetí místo a postoupil do národního kola, které bylo v srpnu téhož roku v Praze na Strahově. Zde si 1. místo vybojovalo družstvo Škodovky.

Je samozřejmé, že pokud se soutěž konala v Plzni, byl útvary vždy spoluorganizátorem. V roce 1971 při krajské soutěži požárních útvarů konané v Plzni na stadionu TJ Potraviny (u výstaviště) si družstvo VPÚ Plzeň vybojovalo 1. místo a zúčastnilo se pak 17. června 1971 národní soutěže v Ústí n. Labem.

V roce 1976 byla Plzeň pořadatelem krajské soutěže. Družstvo VPÚ Plzeň si vydobylo postup do národního kola, které se konalo na stadionu TJ Škoda ve Štruncových sadech a plzeňští požárníci byli hostiteli požárníků z různých okresů Čech a Moravy.

V Plzni byly několikrát konány i soutěže závodních požárních jednotek. I na nich se útvary organizačně podílel. Nastoupila éra požárního sportu.

V roce 1985 bylo v Plzni 14. mistrovství ČSR v požárním sportu ve dnech 5. a 6. července na stadionu TJ Lokomotiva na Slovanech. V roce 1986 se konala krajská soutěž v areálu závodního požárního útvaru Škodovky, další krajská soutěž pořádaná v Plzni byla v roce 1990. Zatím poslední krajská soutěž ročníku 1991 se konala na dvou místech. Výstup na věž a běh na 100 m ve výcvikovém areálu Škodovky, štafeta a požární útok druhého dne v Sušici.

Odborářská činnost

Už v roce 1913 byl u městského hasičského sboru založen "Odbor městských hasičů královského města Plzně, svazu zaměstnanců české samosprávy", z něhož se postupně vyvinuly národně-socialistické odbory. V roce 1922 vznikly další sociálně-demokratické odbory. Tyto pracovaly do roku 1939.

Pod vlivem nedobré sociální situace členů sboru vznikaly v roce 1925 radikální názory, které v té době vyústily v různé agitace, např. proti církvi. V té době část členstva Sboru z katolické církve vystoupila. Dlužno ovšem konstatovat, že toto nemělo vliv na jejich dobře vykonávanou těžkou a nebezpečnou práci, kterou každoročně zachraňovali značné hodnoty.

Zá německé okupace byly odborové organizace zrušeny a jejich místo nahradila "Místní skupina sdružení podúředníků, zřízcenců a nižších zaměstnanců obecní správy Plzeň - hasiči", která existovala do r. 1945. Od konce května 1945 začalo svou působnost jednotné ROH (Revoluční odborové hnutí). Po listopadové revoluci 1989 a rozpadu ROH vznikl FOSPP (Federální odborový svaz požárníků z povolání).

Oba výše jmenované odborové svazy v dobách první republiky měly své knihovny a jejich knihy byly hojně půjčovány. Knižní fondy obou knihoven byly využívány i vzájemně, i rodinnými příslušníky členů sboru. Počtem výpůjček byly knihovny na úrovni městské obecní knihovny. Obě knihovny se nakonec sjednotily v jednu, která v letech 1938 a 1939 obsahovala 1 000 svazků. Německá okupace postihla i knihovnu. Přesto se podařilo ukrýt spisy T. G. Masaryka, Ed. Beneše, Karla Čapka a další. Po osvobození knihovna dále pokračovala ve své činnosti, i když převahu pak tvořila literatura politicko-naučná a beletristicko-historická. S rozvojem televizního vysílání se v sedmdesátých letech knihovna přestala využívat a byla zrušena.

13. Trochu bilance a statistiky

Na závěr nebude jistě bez zajímavosti porovnat technické vybavení i početní stavy v různých obdobích.

Už před založením útvaru mělo město v roce 1850 čtyři velké pojízdné stříkačky a čtyři přenosné stříkačky, vše ovšem celodřevěné. V roce 1869 bylo k dispozici pět starých stříkaček a dvě nové, francouzské konstrukce.

V roce 1909 byla zakoupena parní stříkačka potahová o výkonu 800 až 1000 litrů za minutu a posunovací žebřík s výtažnou délkou 25 metrů.

V roce 1910 byla ve výzbroji mimo jiné i tři výjezdová jízdní kola.

V roce 1913 byla dodána první automobilová stříkačka Praga s čerpadlem o výkonu 800 litrů za minutu.

V roce 1919 byla ve vybavení sboru tato technika: 2 automobilové stříkačky, 2 parní stříkačky, 1 posunovací žebřík tříkolový, 1 osobní automobil, rekvizitní vozy potahové, 1 parní čerpadlo a 2 ruční čerpadla.

V roce 1931 přibyla do výzbroje tehdy vzácná technika - autovoznice.

V roce 1945 po druhé světové válce bylo vybavení většinou trofejní technikou: AS 15 Klöckner, AS 25 Mercedes, AZ 32 Klöckner, DVS-8 Opel, cisterna Opel, vyprošťovací Chevrolet, PS-8 DKW, ale i technika naší výroby.

V roce 1960 ještě sloužila trofejní, ale už i novější technika: AS-16 Praga RN, ASC Praga V3S, nákladní Pragy RN a RND, osobní Škoda Popular, Tatra 57, Tatra 600, Tatra 8, krátký čas i Škoda Lux a další.

Kolem roku 1966 byla doplňována technika novější a modernější naší i zahraniční výroby. V prvé řadě CAS-16, pak CAS-25 na podvozku Škoda 706 RTHP, CAS-32 Tatra-138 a 148, AS-15 a ASC-155 Sachsenring a další.

V roce 1986 byla ve výjezdové pohotovosti tato technika: 7 cisteren, 2 autožebříky, kombinovaný has. automobil (KHA), dopravní vůz, hadicový vůz, sněhový vůz Avia, protiplynový vůz Avia, 3 nákladní vozy, 3 osobní vozy, přívěsy pro práci na vodě, pro olejové havárie a další drobná technika.

V současné době, na začátku roku 1992, je útvar vybaven čtyřmi cisternami CAS-25 Liaz, dvěma cisternami CAS-32 T-815, jednou cisternou CAS-32 T-148 (pro lesy), dvěma automobilovými žebříky, a to AZ-37 Magirus na podvozku T 148 a AZ-30 výrobce Ifa. Dále je ve výzbroji KHA Rosenbauer na podvozku T-148, požární vysokozdvíhací plošina 27 m na podvozku T-815, protiplynový vůz Avia, sněhový vůz Avia, nosič kontejnerů, čtyři nákladní vozy, šest osobních vozů, z toho dva speciální. Dva dopravní automobily, dvě požární stříkačky PS 12, pěnotvorné agregáty Total a Turbex, přívěs na olejové havárie. Dva osvětlovací agregáty BLA - 4 a BLA - 3, dva odsávače kouře VTA 60, dva gumové čluny bez motoru pro záchranu tonoucích a vyprošťování utonulých, dva gumové čluny pro povodňovou službu a další technické prostředky, jako například dýchací přístroje kyslíkové a vzduchové, ochranné oděvy proti žáru i proti agresivním látkám, vysílačky stacionární, mobilní i kapesní a další drobná technika.

Jaká byla situace v početních stavech v minulých sto letech?

rok 1892 - vznik útvaru -	7 mužů
rok 1896	12 mužů
rok 1905	33 mužů
rok 1909	50 mužů
rok 1914	z počtu 52 mužů odešlo do války 30, zbylo 22 mužů
rok 1915	39 mužů
rok 1918	konec první světové války - stav zvýšen na 73 mužů
rok 1919	106 mužů (nejvyšší stav v historii útvaru)
rok 1924	77 mužů
rok 1925 až 1931	60 - 70 mužů
rok 1932 až 1939	kolem 100 mužů (99 - 103).

Od roku 1955 do roku 1991 se stav pohyboval mezi 60 - 80 příslušníky, nejmenší byl v roce 1989 - tj. 62 příslušníci. Např. v roce 1956 - 87 příslušníků, v roce 1974 a 1981 - 86 příslušníků. Vyjimku tvoří rok 1956 - 87 mužů, rok 1974 a 1981 - 86 mužů.

Současný stav na začátku roku 1992 jsou 84 příslušníci, plánovaný stav je 89 příslušníků.

Funkci náčelníka Správy Sboru požární ochrany vykonává kpt. PO ing. Josef Pleva, velitelem útvaru je pplk. PO ing. František Eidelpes.

Náčelníci oddělení: školení a výcviku - kpt. Zdeněk Štěpánek
spojovacího oddělení - kpt. Josef Matula
strojní služby - kpt. Jan Soukup
protiplynového oddělení - nprap. Herzing.

Velitelé směn: - npor. Miroslav Auterský
- npor. František Prokeš
- por. Jaromír Černý.

V současné době je útvar vybaven počítačovou sítí, která jednak usnadňuje administrativní práce a statistiku, ale slouží i výjezdové činnosti, poskytuje přehled o nebezpečných látkách na tom kterém případném požářišti, o vodních zdrojích, případně o možnostech či nutnosti nasazení speciální i mimoútvárové techniky.

Touto, v současné době nejmodernější technikou, bude vybaven i velitelský vůz, jehož vybavení se dokončuje.

Dnešní sídlo požárního útvaru v Rostově dvoře, bývalé zemědělské usedlosti, je již řadu let nevyhovující. Za povšimnutí stojí portál vjezdových vrat do dvora ze strany bývalé Jízdecké ulice, dnes ovšem zazděný. Na tomto portálu, který je chráněn památkovou péčí, je v horním klínu monogram WS a letopočet 1811. Bývalé stodoly a stáje, dnes staré více než 180 let, slouží od roku 1913, tedy 79 let, jako garáže a dílny požárnímu útvaru města Plzně dodnes.

V průběhu let bylo vypracováno několik studií i projektů nového areálu útvaru. Bohužel, žádný z nich se neuskutečnil. Neuskutečnila se ani plánovaná výstavba nové stanice požárního útvaru v Doubravce brzy po 2. světové válce.

V šedesátých letech se znovu rozvířila otázka výstavby nové stanice. Uvažovalo se o výstavbě objektu na Borech, v místech dnešní teplárny TEZA. Ale bezprostřední blízkost nemocnice - tudíž rušení pacientů každodenní ranní zkouškou motorů vozidel, zkouškou zvláštních výstražných znamení či hlučnými výjezdy k požárům - byla důvodem k závěru, že toto místo není vhodné.

V roce 1968 byl vypracován projekt stanice, která měla stát na ploše nad papírnou, tedy mezi ulicemi Papírenskou, Slovanskou, Modřínovou a Zahradní. S inženýrem projektového ústavu města ing. Malkusem, tvůrcem projektu, navštívili funkcionáři velitelství útvaru nové objekty v Jihlavě, Gottwaldově (dnešní Zlín) a Ostravě. Podle takto získaných zkušeností byl projekt vypracován. Předpokládaný finanční náklad jeden milion korun NV m. Plzně schválil.

K projektu se ovšem vyjadřovala i Hlavní inspekce požární ochrany Praha, odkud byl vznesen požadavek, že objekt útvaru musí mít oddělení olejových havárií s určitými náležitostmi, čímž se náklady na výstavbu zvětšily téměř trojnásobně. To Národní výbor města Plzně odmítl s tím, že takovou částku nelze z rozpočtu uvolnit. Tím bylo zase na čas "vyřešeno".

Jakousi snahou řešit problém malých prostor garáží a dílen byla přestavba objektů bývalého lihovaru a octárny v sousedství přes Jízdeckou ulici v roce 1971 - 1973. Toto řešení ovšem bylo velmi nedomyšlené. Byla to velmi drahá rekonstrukce a její hlavní chybou bylo, že se stavební práce uskutečnily, přestože bylo všeobecně známo, že v dohledné době se tyto staré objekty budou bourat a požárnímu útvaru sloužit nebudou.

Zatím posledním pokusem bylo vypracování projektu v roce 1988 na prostor zadního dvora, bývalé autoopravny podniku Ovoce a zelenina a bývalé gumárny. Bohužel, ani k této výstavbě nedošlo vlivem změněné politické, hospodářské i finanční situace.

Jestliže v dřívějších létech stála v garážích vozidla typů Praga Minerva, německé Klöcknery, nebo Pragy RN, bylo možno z ubikací, učeben a jídelny v prvním patře sjíždět do garáží po tyčích a nasedat do vozidel přímo v garáži. Ovšem už zavedením cisteren Š 706 RTHP i dalších později zařazovaných vozidel nebylo toto možné pro jejich větší rozměry a mužstvo při poplachu sbíhalo po schodišti a nasedalo na dvoře.

Vozidla se pak dále zdokonalovala, vezla více vody, pěnídla i dalších hasebních prostředků, tím se zvětšovaly jejich rozměry a starý objekt garáží vyhovoval stále méně. V průběhu let došlo k úpravám vjezdů do garáží, zvětšovaly se jejich profily, šířky i výšky. Aby se vešel AZ-37, bylo nutno snížit podlahu. Nakonec byla předělána i střecha. Přesto některá vozidla v zimě v létě stála venku, nebo v dřevěných kůlnách na zadním dvoře.

Tyto dřevěné kůlny sloužily původně jako stavební vybavení při budování podzemního krytu pod předním dvorem. Po skončení těchto prací byly kůlny přemístěny na zadní dvůr, kde sloužily jako provizorní garáže. Tato neudržitelná situace byla zatím s konečnou platností vyřešena tak, že stávající garáže byly přestavěny a prodlouženy tak, aby mohla být garážována třeba dvě vozidla za sebou. Vzhledem k větší výšce vozidel byla snížena i část plochy nádvoří. Byly provedeny i další stavební úpravy, změny v dislokaci místností, postavena vytápěná sušící věž, zrušeny stojany na čerpání pohonných hmot na dvoře, jelikož neodpovídaly současným normám a čerpání se provádí jiným způsobem. Zatím je situace vyřešena.

Snad někdy v budoucnu se uskuteční mnohaletý sen, že se i požárníci města Plzně, města s dnešními 170 tisíci obyvatel, dočkají zcela nové moderní stanice.

V roce 1986 byl zrušen zákon o požární ochraně č. 18/58 Sb., který platil téměř 30 let. Byl nahrazen zákonem č. 133/85 Sb., který vešel v platnost dnem 1. července 1986. Tento zákon v mnohém změnil dosavadní systém v požární ochraně jak v oblasti profesionální, tak i v oblasti dobrovolné složky.

Profesionální složka převzala nový název Sbor požární ochrany. Jeho součástí jsou: Hlavní správa Sboru požární ochrany, městské, okresní správy Sboru požární ochrany a útvary Sboru požární ochrany.

Tím mizí mnoha léty vžitý název - Městská nebo Okresní inspekce, mizí i čtyři desítky let vžitý název - Požární útvar města Plzně.

Městský požární sbor od svého založení až do padesátých let tohoto století byl složkou, jejíž velitel podléhal přímo zastupitelskému orgánu města. Zřízením inspekcí požární ochrany vznikla mezosložka, kdy byl velitel podřízen náčelníkovi inspekce, ten pak orgánu města, určitou dobu i kraje.

Sídlo Městské inspekce požární ochrany (MIPO) bylo nejprve na plzeňské radnici. Několikrát bylo sídlo tohoto orgánu měněno, nějaký čas bylo na tehdy Moskevské (dnes Americké) třídě, pak v Hálkově ulici, znovu na radnici, až posléze, když tehdejší velitel útvaru mjr. Čechura před odchodem do důchodu opustil služební byt a přestěhoval se do soukromého bytu na Roudné a když tento byt opustil i příslušník útvaru, který jej nějaký čas poté užíval, započal tehdejší náčelník MIPO mjr. Bošek s úpravami objektu, kde MIPO, nyní Správa Sboru požární ochrany sídlí dodnes, tj. přímo v areálu požárního útvaru.

V přízemí nadále zůstaly prostory ústředny útvaru, ve vyšších podlažích byly upraveny místnosti na kanceláře pro funkci Správy, takže tyto dvě složky Sboru požární ochrany vlastně v současné době splynuly.

Náčelníkem se po odchodu pplk. Vladimíra Boška v roce 1990 do důchodu stal ing. Josef Pleva.

Pro svoji činnost má Správa Sboru PO k dispozici počítače, videokamery, video-rekordéry, různé učební pomůcky, tedy zařízení, která slouží jak pro činnost Správy Sboru PO, tak i Útvaru PO.

Príslušníci správy Sboru PO v roce stého výročí vzniku hasičského sboru z povolání v Plzni.

Príslušníci útvaru Sboru PO v roce stého výročí vzniku hasičského sboru z povolání v Plzni.

14. ... už mimo službu

Odborová organizace, dříve ROH, dnes FOSPP (Federální odborový svaz požárníků z povolání) zachovává hezkou tradici. Před Vánocemi pozve všechny bývalé příslušníky útvaru k přátelskému posezení. Připraví i kulturní či zábavný program, většinou s herci divadla J. K. Tyla, se kterými příslušníci útvaru měli dlouhá léta kontakt prostřednictvím asistenčních hlídek v divadle. Při setkání je i dost času na popovídání a zavzpomínání na minulé, na staré přátele. Toto předvánoční setkání sice nevyužívají všichni pozvaní, ale ti, kteří se zúčastňují, jsou za ně vděční. Neboť setkat se alespoň jednou za rok s lidmi, se kterými kdysi prožili chvíle radostné i méně radostné, mnohá nebezpečí ale i velké kamarádství, setkat se v pohodě se současnými příslušníky útvaru včetně náčelníka, velitele i mladých chláčů, svých následovníků, prohlédnout si objekt útvaru, kde mnohý prožil i několik desítek let služby, kde snad každý rok je něco nového, prohlédnout si i novou techniku a v duchu ve vzpomínkách či debatách porovnávat s technikou tenkrát ...

Všichni odcházejí s nezapomenutelnými dojmy a všichni věří, že takto bude snad možno pokračovat i v příštích letech.

15. D o s l o v

O osudové osmičce na konci letopočtu byla zmínka v 9. kapitole. Osudová byla i osmička osmdesátých let, ač rozhodnutí přinesl až 17. listopad 1989 na Národní třídě v Praze, kde padl čtyřicetiletý totalitní režim. Požární jednotky 17. listopadu proti lidem použity nebyly.

V Plzni byla 28. října 1991 odhalena nová socha prvního prezidenta "Osvoboditele" T. G. Masaryka, kopie té, která byla v osudových dnech 1953 stržena. Kéž znovu instalovaný památník je zárukou, že v budoucnu nebudou tyto symboly strhávány, ale budou výrazem svobody a demokracie.

Kéž nebude nikdy požadováno, aby jednotky požární ochrany - ať nazývány požárníky či hasiči - byly použity proti lidem, ale jediné k tomu, k čemu byly zřízeny: k ochraně životů občanů a hodnot jimi vytvořených.

Kéž jsou jednotky požární ochrany vybaveny tak, aby mohly plnit své náročné úkoly. Kéž i požárníci jsou vždy dobře oceněni - morálně i hmotně.

Použitá literatura a zdroje informací:

- Robert Straka: Starý Plzenec, bývalá Stará Plzeň
Vydal vlastivědný kroužek OB ve Starém Plzenci (r. 1973)
- Dr. František Kříž: Město Plzeň 1919 - 1924
Vytisklo Dělnické družstvo tiskařské v Plzni
Nákladem města Plzně
- Václav Novák: Kronika požárního sboru města Plzně
Kronika psána na stroji autorem, vazba patrně nákladem 3 ks
Sboru požární policie m. Plzně (r. 1945)
- Kolektiv: Minulostí Zpč. kraje XXII.
Vydáno v r. 1986 pro Archiv města Plzně

Záznamy služebních knih útvaru

Zážitky a paměti bývalých příslušníků útvaru

Informace současných vedoucích pracovníků

Poznámky a zážitky autora

Zpracoval: Miloslav Sedlák

Úprava textu: Jaromíra Otcová

100 let útvaru Sboru požární ochrany v Plzni

1. Dávná historie - vznik města Plzně	3
2. Před založením sboru	4
3. První hasiči z povolání	7
4. Období první světové války	14
5. Vznik Československé republiky	17
6. Německá okupace, druhá světová válka	27
7. Československo opět svobodné	29
8. Další vývoj v republice i v požární ochraně města	30
9. Opět osudová osmička na konci letopočtu, rok 1968	45
10. Nové vedení útvaru a inspekce	54
11. Konečně nová modernější technika	58
12. Mimohasební činnost	64
13. Trochu bilance a statistiky	66
14. ... už mimo službu	71
15. Doslov	72

Sazba Light reklamní kancelář spol. s r.o.
Stehlíkova ul., Plzeň, tel. 019/274797

Tisk F-tisk
Záluží 10, tel. 019/956110